

Peggy Marit Krogh

"Det handlet om mer enn bare å si de ordene"

- en kvalitativ studie av barns deltagelse i mekling, sett i lys av anerkjennelse og medvirkning.

Masteroppgave i Psykisk helse

Veileder: Veronika Paulsen

Medveileder: Gro Ulset

Mai 2022

Peggy Marit Krogh

"Det handlet om mer enn bare å si de ordene"

- en kvalitativ studie av barns deltagelse i mekling,
sett i lys av anerkjennelse og medvirkning.

Masteroppgave i Psykisk helse
Veileder: Veronika Paulsen
Medveileder: Gro Ulset
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for medisin og helsevitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Abstract

Background

It has been a political goal in Norway to increase child-inclusive mediation, i.e., mediation that includes the child when parents are in the process of a separation, ending a partnership (which includes children) or parental conflict. Throughout the last decade the field has received much attention and contributed with development of methods. There has been a controversial view on child-inclusive mediation and there is a growing need for more knowledge around the practice in this field, to secure that children's participation is handled well.

Aim

The aim of this study is to examine the experience of young adults on their child-inclusive mediation as children, in the aspects of recognition and participation.

Method

The study is based on four qualitative interviews with young adults who have participated in child-inclusive mediations when they were young. The study is rooted in phenomenological theory, using Kvale and Brinkmans (2018) interpretation methods. The results are discussed upon Alex Honneths and Anne-Lise Schibbyes theories on recognition and theory on children's participation.

Result

The participants describe that the mediator is crucial in their experience on child-inclusive mediation. The framework and the contact that the mediator establishes with the child are the foundation for the main findings in the study: to be heard, to be seen, participation and preserving/care. The participants emphasizes that children's participation in mediation are important and describes elements in the practice around the meetings which affects their experience due to recognition and participation.

Conclusion

Both politically and professionally there is a growing interest towards child-inclusive mediation. The process of child-inclusive mediation is influenced by several quarters, also new legislation, and demands an offensive professional environment to secure the quality of the process around children's participation in mediation.

Sammendrag

Bakgrunn

Barnehøring i mekling er samtaler mekler har med barn, hvis foreldre er i meklingsprosess enten etter samlivsbrudd, eller ved foreldrekonflikt. I Norge er det et uttalt politisk mål å øke antall barnehøringer, og feltet har vært gjenstand for økt oppmerksomhet og metodeutvikling det siste tiåret. Barnehøring har vært omdiskutert, og man ser behovet for mer forskning rundt rammer og tilrettelegging for at barn kan delta på best mulig måte.

Målsetting

Målsetting med denne studien er å undersøke unge voksne sine opplevelser i barnehøringen de hadde som barn, sett i lys av anerkjennelse og medvirkning.

Metode

Det er gjennomført en kvalitativ retrospektiv studie, med semistrukturerte intervju av fire informanter. Det er valgt en fenomenologisk tilnærming, basert på Kvale og Brinkmans meningsfortolkning. Funnene er drøftet opp mot tidligere forskning og kunnskapsgrunnlag og i lys av Alex Honneth og Anne-Lise Schibbyes teorier om anerkjennelse, samt teori om barns medvirkning.

Resultat

Informantene beskriver at meklerens rolle i barnehøring er sentral for deres opplevelse. Rammene og kontakten mekler skaper i barnehøringen legger grunnlaget for det informantene beskriver som hovedtrekk i opplevelsen; å bli hørt, å bli sett, å bli emosjonelt ivaretatt og opplevelsen av å medvirke. Informantene understreker at barns medvirkning i meklingsprosessen er betydningsfull, og beskriver viktige elementer i gjennomføringen av barnehøring som påvirker deres opplevelse knyttet til anerkjennelse og medvirkning.

Konklusjon

Det er utbredt aksept for barns deltagelse i barnehøring både faglig og. Rammene og gjennomføringen av barnehøringen er gjenstand for påvirkning fra mange hold, også med tanke på ny barnelov, og krever ett fremoverlent fagmiljø som jobber med kvalitetssikring av metodikk og medvirkning i mekling.

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet med faglig nysgjerrighet, liten tid og stort personlig engasjement. En slik kombinasjonen er krevende, og har gjort at jeg har skrevet både med hodet og hjertet i denne prosessen. Jeg opplever en stor lojalitet til mine informanter, som representerer de barn og unge jeg har møtt i barnehøring gjennom ti år. Jeg kan med hånden på hjertet si jeg husker hver eneste en, og har hatt dem med meg i denne skriveprosessen. Når jeg nå holder på å ferdigstille masteroppgaven min, oppleves det som en blanding av glede og lettelse, men også en tomhetsfølelse for at noe som oppleves som meningsfylt er over.

I denne prosessen må jeg takke mine veiledere, Veronika Paulsen og Gro Ulset, som raust har delt av sin kunnskap og sitt engasjement og som har støttet meg tålmodig i mine krumspring og frustrasjon, og gjort at jeg har gledet meg til hver veiledning. Takk til Nina og medstudenter for gjennomlesning og støtte, og min venn og tidligere kollega, Sverre Solberg for tilbakemeldinger og oppmuntring underveis.

Takk til mine fantastiske informanter, som har delt sine opplevelser med meg! Takk til min arbeidsgiver, Hitra kommune, for tilrettelegging og mine kollegaer på helsestasjonen og familieteamet for tålmodigheten.

Til sist takk til Jenny og Joakim for å ha tålt en mor i masterboblen, og familie, kjæreste og venner som har støttet og oppmuntret meg og godtatt at stort sett det meste har dreid seg om masteroppgaven det siste halve året. Jeg gleder meg til å dele mer tid med dere!

Krokstadøra, 08.05.2022

Peggy Marit Krogh

*Barna dine er ikke barna dine.
De er sønnene og døtrene til livet
som lengter etter seg selv.
De kommer gjennom deg,
men ikke fra deg.
Selv om de er sammen med deg,
tilhører de deg ikke.
Du kan gi dem din kjærlighet,
men ikke alle tankene dine,
for de har sine egne tanker.
Du kan huse kroppene deres,
men ikke sjelene deres,
for sjelene tilhører morgendagens hus.
Du kan strebe etter å bli lik dem,
men forsøk ikke å få dem lik deg.
Livet går ikke bakover,
og dveler ikke ved gårsdagen.
(Khalil Gibran, 1977).*

Innholdsfortegnelse

1.	Innledning.....	4
2.	Barnehøring – barnesamtalen i mekling.....	5
2.1	Konteksten i og rundt barnehøring.....	5
2.2	Hvordan foregår barnehøring i Norge i dag?.....	5
2.3	Rettslig utgangspunkt.....	7
2.4	Synet på barnet.....	8
3	Kunnskapsgrunnlag for barnehøring.....	9
3.1	Fra beskyttelse til økt medvirkning.....	10
3.2	I hvilke saker skal barn delta?.....	11
3.3	Betydningen av barns deltagelse.....	12
3.4	Barnehøring og psykisk helse.....	13
3.5	Innvendinger mot barns deltagelse i barnehøring.....	13
4	Teoretiske perspektiv.....	14
4.1	Teori om barns medvirkning.....	14
4.2	Anerkjennelse i møtet med barn.....	15
4.3	Anerkjennelses tre sfærer.....	15
5	Metode.....	16
5.1	Vitenskapsteori.....	16
5.2	Forforståelse.....	17
5.3	Kvalitativ metode og forskningsintervju.....	18
5.4	Etiske betraktninger.....	18
5.5	Rekruttering og utvalg.....	20
5.6	Tabell over informanter.....	22
5.7	Gjennomføring av intervjuene.....	22
5.8	Analyseprosessen.....	23
5.9	Validitet og reliabilitet.....	26
6	Resultat.....	27
6.1	Å bli hørt.....	28
6.2	Å bli sett av mekler.....	29
6.3	Å bli emosjonelt ivaretatt.....	30
6.4	Opplevelsen av å medvirke.....	34
7	Diskusjon.....	37
7.1	Å bli hørt og sett– mekler som utgangspunkt for anerkjennelse i barnehøringen.....	37

7.2	Anerkjennelse som ramme for barnehøring	39
7.2.1	Anerkjennelse i familierelasjoner	40
7.2.2	Rettslig anerkjennelse	41
7.2.3	Anerkjennelse i et verdifelleskap	44
7.3	Implikasjoner for praksis	45
7.4	Videre forskning og metodediskusjon	47
	Referanseliste	49
	Vedlegg	56

Figurer

Figur 1	Eksempel på analyseprosessen	25
Figur 2	Sortering i tema	25

Tabeller

Tabell 1	Informanter	22
----------	-------------------	----

1. Innledning

I Norge er det om lag 20.000 barn som opplever at foreldrene flytter fra hverandre (NOU 2020:14). Det er obligatorisk mekling etter samlivsbrudd og ved uenighet mellom foreldre som ikke bor sammen om forhold knyttet til felles barn. Meklingen finner sted på familievernkontor eller hos eksterne meklere rundt om i landet. Tradisjonelt har det vært vanlig at kun foreldre møter i mekling for å bli enige om avtaler rundt barna, men dette er i endring. Det er en uttrykt målsetning å øke antallet barn som deltar i mekling (Bufdir, 2016).

Jeg har hatt bevilgning som mekler siden 2011 og møter både foreldre og barn i mekling. Jeg har ofte tenkt på disse barna i ettertid. Noen møter sitter dypt i meg, både i hodet og hjertet. Jeg er nysgjerrig på hva barna ville sagt om jeg traff de igjen. Hva tenker de om barnehøringen selv? Hva husker de? Var det gode opplevelser, og hadde barnehøringen utgjort en forskjell for dem? Dette er bakgrunnen for at jeg valgte temaet barnehøring for denne masteroppgaven.

Jeg vil snakke med unge voksne som har hatt barnehøring selv som barn eller ungdom, og undersøke deres opplevelse i etterkant. Barnehøring handler om involvering og medvirkning. Det er dermed naturlig at en studie om barnehøring bygger på unges egne erfaringer. Med barnehøring i denne oppgaven mener jeg samtaler med barn i mekling.

Problemstillingen min i denne oppgaven blir derfor: Hvordan opplever unge voksne barnehøringen de hadde som barn, sett i lys av anerkjennelse og medvirkning?

Oppgaven har sitt teoretiske utgangspunkt i teorier om anerkjennelse (Schibbye-Løvlie, 2017, og Honneth, 2008) og teori om barns medvirkning. Disse er valgt ut basert på funn i intervjuene. Jeg beskriver også rammene for barnehøring i Norge, kunnskapsgrunnlaget og tidligere forskning rundt barnehøring. Metodekapittelet beskriver hvordan jeg har gått fram for å komme fram til resultatene. Til slutt diskuterer jeg funnene mine opp mot tidligere kunnskapsgrunnlag og teori, samt at jeg ser på praktiske implikasjoner av disse og behov for forskning videre.

2. Barnehøring – barnesamtalen i mekling.

I 2019 ble det gjennomført om lag 21.000 meklinger, omtrent likt fordelt mellom mekling ved separasjon, oppløsning av samboerskap (Lov om ekteskap, 1993, §26) og ved foreldretvist (Lov om barn og foreldre, 1991, §51) (NOU 2020:14). Det å invitere barn inn i meklingsprosessen har blitt beskrevet både i norsk og internasjonal litteratur. Det har vært flere ulike årsaker til at dette er ønskelig. Man har pekt på terapeutiske begrunnelser som at barna skal kunne uttrykke og bearbeide følelser og reaksjoner. Barnehøring kan også være en metode for at meklerin skal kunne forstå barnas situasjon for å kunne veilede foreldre bedre. Også en mer juridisk argumentasjon er brukt, der barnas rett til å påvirke beslutninger som er viktige i deres liv ivaretas med å inkludere barn i mekling (Tjersland og Gulbrandsen, 2010).

2.1 Konteksten i og rundt barnehøring

Begrepet kontekst i denne oppgaven handler om sammenhengen barnet befinner seg i. Barnehøring skjer i skjæringspunktet mellom samfunn, politikk, fag, familie og mekler. Ulvik (2009) understreker at barnet selv og barns medvirkning må belyses i den konteksten barnet er, det vil si den sammenhengen som er rundt barn i form av foreldre, familie og samfunn. Dette betyr at barnets mening ikke er en statisk, entydig pakke som finnes inne i barnet og kan hentes ut, men et resultat av en prosess sammen med andre. Barnet er en dynamisk gjensidig deltager i den utvidede konteksten det befinner seg i (Ulvik, 2009). Skaug et al. (2021) understreker også at barns medvirkning alltid skjer i en sosial kontekst sammen med andre og gjennom en dynamisk prosess. Ulvik (2009) er overrasket over at barns stemmer, meninger og meningsuttrykk har blitt behandlet som løsrevet fra den sosiale konteksten, men legger til grunn som Skaug et al. (2021), at voksne rundt barnet er medkonstruktører i meningsdannelsen. I barnehøring vil også mekler være en viktig aktør i barns utforming av sin mening.

2.2 Hvordan foregår barnehøring i Norge i dag?

Meklingsordningen er obligatorisk i Norge for foreldrene som har felles barn under 16 år og går fra hverandre. Også der foreldrene er uenige om forhold rundt barnet, må de gjennom mekling i forkant av en eventuell rettsprosess, idet som kalles foreldretvistmeklinger. Formålet med mekling er å komme fram til skriftlige avtaler om forhold rundt barna når det gjelder foreldreansvar, bosted og samvær (Lov om barn og foreldre, 1981, §§ 43, 48, 53). Dette er et statlig finansiert, gratis tilbud. Fra 2007 omfatter den obligatoriske meklingen en time. I etterkant av denne timen får foreldrene utstedt en meklingsattest. De kan få tildelt opptil sju timer mekling i hver sak. I 2018 startet familievernkontorene en praksis med differensiering av meklingene. Begrunnelsen var at de mest konfliktfylte sakene krevde mer tid og bruk av andre tilnærminger enn de meklingene der foreldrene er enige (Eikrem og Andenæs, 2021).

Norge er i en særstilling når det gjelder muligheten for barnehøring. Vi er det eneste landet som gjennomfører obligatorisk mekling i alle saker ved samlivsbrudd med barn under 16 år (Haugen et al., 2010). Dette fører også til at det er stor variasjon i sakene som kommer til mekling, både knyttet til alder på barn, konfliktnivå, sosioøkonomiske forhold og problembelastning for øvrig. Ask og Kjeldsen (2015) karakteriserer den norske meklingsordningen som en av de mest omfattende i Europa. I Norge har man som nevnt et uttalt mål om økt deltagelse fra barn i mekling, gjennom barnehøring (Bufdir, 2016).

Andelen har også økt fra 4 % deltagelse av barn i meklingsene i 2011, til 26% i 2018 (Bufdir, 2019). Dette er ikke langt unna målet, som fra politisk hold er satt til 30% i 2019 (BLD, 2018).

I Norge er det utviklet ulike modeller for barnehøring, blant annet «Barnehøringsmodellen» eller Asker/Bærum-modellen, og «Barn i meklings» (BIM-modellen). BIM-modellen kom som et resultat av en evaluering av meklingsordningen (Ådnanes et al., 2011). BUF-etat satte inn målrettede tiltak for å øke kompetansen i forhold til barnehøring gjennom utvikling og bruk av BIM-modellen.

Barnehøringsmodellen hos Asker og Bærum familievernkontor ble utviklet i perioden fra 2004 til 2007. Ribe-Anderssen et al. (2007) beskriver at foreldrene møter alene til meklings i første time der det avklares om barna skal høres. Når foreldre og barn kommer sammen til neste time, møter de to meklere. Etter en kort introduksjon, snakker begge meklere med barnet og avklarer sammen med barnet hva som skal sies videre til foreldrene. En mekler sitter sammen med barnet, enten bak et enveisspeil eller bakerst i samme rom når den andre mekleren presenterer budskapet fra barnehøringen for foreldrene. Så gjennomføres meklings med foreldre og en mekler. Nevnte rapport fra Riibe-Anderssen et al. (2007) konkluderer med at mekler og foreldre er godt fornøyd med modellen. Også Rød (2010) har evaluert modellen og funnet positive vurderinger fra meklere. Det er flere ulike tilpasninger som har blitt gjort i modellen etter hvert (Ask og Kjeldsen, 2015).

Barn i meklings (BIM-modellen) ble utviklet av Gertrud Jonassen ved Grenland familiekontor i 2012, med støtte fra Bufdir (Ask og Kjeldsen, 2015). Rent konkret inviteres både barn og voksne til den første timen i meklings. Etter en kort samtale sammen med foreldre og barn, snakker mekler med barnet og stiller i hovedsak tre spørsmål; 1) Hvordan har du/dere det? 2) Hva er det som har skjedd? 3) Hvordan vil du ha det fremover? (Skifjell, 2017). Deretter fyller mekler ut et budskapsskjema som bringes tilbake til foreldrene, mens barna venter utenfor. Videre gjennomføres meklings med mekler og foreldre. På slutten av meklings kommer barna inn igjen og blir informert om en eventuell avtale, og hva som skjer videre. Barnet gis anledning til å ta kontakt med mekler. En oppfølgingstime avklares, som gjennomføres etter samme framgangsmøte og inkluderer en evaluering av avtalen (Ask og Kjeldsen, 2015). Denne modellen er evaluert av HBIM-prosjektet, ledet av Renee Thørnblad ved Universitetet i Tromsø. Nylund (2019) har drøftet de juridiske sidene og vurderer at BIM-modellen er et godt steg på veien til å oppfylle lovkravene når det gjelder barns rettigheter i meklings.

Det er også flere andre modeller som har vært tatt i bruk, blant annet Østensjø-modellen, In my Shoes og Snakke- og lytte (Ask og Kjeldsen, 2015), men det er Barn i meklings (BIM) og Barnehøringsmodellen som er mest gjennomarbeidet og brukt i dag (Eikrem og Andenæs, 2021).

Den digitale veileder for barnehøring fra Barne,- ungdoms- og familiedirektoratet sine sider gir følgende råd knyttet til barnehøring:

- Barn og foreldre trenger tilstrekkelig informasjon om hva formålet med barnesamtalen er.

- Barn trenger hjelp til meningsdanning, det vil si at mekler kan bidra til at barnet forstår sin egen situasjon og får støtte til å klargjøre egne meninger.
- Barnet må få anledning til å formidle egne meninger til foreldrene.
- Mekleren bør drøfte med foreldrene hvordan de kan forstå og ta hensyn til barnets meninger, samt hvordan de kan informere barnet om deres beslutninger.
- Mekleren bør tilby barn og foreldre oppfølging og evalueringssamtaler ved behov (Barne,- ungdoms- og familiedirektoratet, 2020).

2.3 Rettslig utgangspunkt

Barns rett til medvirkning er forankret flere steder i lovverket i Norge, og uttrykkes også i artikkel 12 i FNs konvensjon om barns rettigheter:

1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunktene i alle forhold som vedrører barnet, og gi barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modning.

2. For disse formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller ved en representant eller et egnet myndighetsorgan og på en måte som samsvarer med vedkommende lands saksbehandlingsregler.

Dette ble innført gjennom menneskerettsloven i 1999 i Norge, og gir forrang foran landets lover om det skulle være motstridende prinsipper. I mai 2014 ble det også tatt inn en egen bestemmelse i Grunnloven om barns rettigheter når det gjelder å bli hørt, jf. Grl. § 104 første ledd.

Dette slås også fast i Lov om barn og foreldre (1981) § 31, som peker på både barns rett til informasjon og barnets rett til å bli hørt i saker som angår dem selv.

§ 31. Rett for barnet til å vere med på avgjerd

Etter kvart som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt på det saka dreiar seg om, skal foreldra høyre kva barnet har å seie før dei tek avgjerd om personlege forhold for barnet. Dei skal leggje vekt på det barnet meiner alt etter kor gammalt og modent barnet er. Det same gjeld for andre som barnet bur hos eller som har med barnet å gjere.

Eit barn som er fylt sju år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og høve til å seie meininga si før det blir teke avgjerd om personlege forhold for barnet, mellom anna om foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast og samvær. Meininga til barnet skal bli vektlagt etter alder og modning. Når barnet er fylt 12 år, skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner.

Bestemmelsen gir barnet en rett, men ikke en plikt til å uttale seg. Denne rettigheten er det foreldrene som ivaretar på vegne av barnet, ved at de kan høre barnets mening selv. Foreldre avgjør også om barnet skal få uttale seg til en tredjepart. Det er derfor foreldrene som forvalter barnets rett til å delta i barnehøring, i og med at barnet ikke har en selvstendig rett og mekler må ha foreldrenes samtykke til å snakke med barnet. Etter Forskrift om mekling §2 har mekler ansvar for å gjøre foreldre oppmerksomme på barnets rett til å bli hørt. Nordhelle (2007) viser at halvparten av alle foreldre er uenige om hva barnets ønsker er, og det stilles spørsmålstegn ved om foreldre i konflikt er i stand til å ivareta barnas ønsker.

Barlund (2015) drøfter hvorvidt meklingsordningen slik den er i dag ivaretar barns juridiske rett til å bli hørt, særlig knyttet opp mot FNs barnekonvensjon §12. Hun drøfter to spørsmål; det ene om foreldre kan være barnets representant ved å legge fram barnets mening i mekling, og det andre om det oppfyller §12 i Barnekonvensjonen at foreldrene må samtykke til at barna skal delta i mekling. Hun konkluderer med at man i hver enkelt sak må vurdere hvorvidt foreldrene er egnet til å legge fram barnets mening, men at man juridisk sett med fordel bør gjennomføre barnehøring hos mekler så langt det lar seg gjøre. I tillegg konkluderer Barlund i samme artikkel med at Barnekonvensjonen §12 gir barnet en selvstendig rett til å uttale seg og at man ikke kan la foreldrene bestemme hvorvidt barnet skal få realisert denne rettigheten. Hun taler for at det bør gis en lovfestet rett til barnet om å få delta i mekling, og refererer også til Barneombudet (2012) sin rapport «Barnets stemme stilner i stormen» som legger dette til grunn (Barlund, 2015).

I lovforarbeidene (NOU 2020:14) slås det nettopp fast av utvalget at barnets rettigheter til å bli hørt i mekling ikke bør være avhengig av at foreldrene samtykker, fordi det anses som en unødvendig hindring for å høre barnets mening. Videre heter det i utvalgets anbefaling at:

Utvalgets lovforslag gir barnet

rett til en egen samtale med mekler som finner

sted uten at foreldrene er til stede (s 289, min utheving)

Slik forsterkes barns rett til å bli hørt ved at utvalget foreslår at barnet når som helst kan be om en familiesamtale i mekling, altså at barnet kan be om mekling på eget initiativ, der det i dag bare er foreldrene som kan gjøre dette (NOU, 2020:14). Denne lovutredningen skisserer en forventning om at barn sine selvstendige rettigheter i mekling enda er i endring, og at vi kan forvente en tydeligere rettighetsfesting av dette videre.

2.4 Synet på barnet

Synet på barnet og synet på medvirkning er også viktige premisser som grunnlag for barnehøring. I Norge er det historisk sett en utvikling i synet på barn fra «det sårbare barnet» til «det kompetente barnet» (Ulvik, 2009). Dette har igjen blitt en begrunnelse

for flere individuelle rettigheter og en økt demokratisering av barns rettigheter (Skivenes og Strandbu, 2006). James et al. (1998) beskriver den barndomssosiologiske tilnærmingen som vektlegger at barnet er en sosial, kompetent og meningsskapende aktør, som både formes av og former sine omgivelser. Dette understreker synet på barn som «beings», ikke bare «becomings». Denne posisjonen framstår som rådende i dag i barneforskningen, og slik ser vi også at konteksten rundt barnet får større oppmerksomhet (Ulvik, 2009). Barndomssosiologien er også tett knyttet til inkorporeringen av Barnekonvensjonen i en rekke land, og understreker dermed integreringen av dette synet på barn på et overordnet internasjonalt samfunnsnivå (James & James, 2004, Lee, 2001).

Ask og Kjeldsen (2014) beskriver også en lignende utvikling i synet på barnet i tradisjonell utviklingspsykologi, fra barnet som et passivt objekt avhengig av de voksne for å utvikle seg, til at barnet oppleves som ett kompetent individ. Synet på barnet har endret seg fra at barn er foreldrenes eiendom, til at de er selvstendige rettssubjekter med egne rettigheter og krav på omsorg, beskyttelse og stimulering fra sine omsorgspersoner (Kjøs, 2017). Han peker på det han kaller psykologiseringen av barndommen som en viktig del av hvordan konteksten rundt mekling har endret seg, og dermed også barnehøring. Det er grunn til å tro at dette fører til økt fokus på medvirkning og mer bruk av barnehøring. Denne utviklingen var også bakgrunnen for at mekling fra 1993 ble obligatorisk for foreldre som skulle skilles, med det primære målet at det skulle inngås avtaler som er til barnets beste (Kjøs, 2017).

Paulsen (2022) understreker at synet på barn og barndom har stor påvirkning for hvordan vi forstår medvirkning og hvordan vi involverer barn. Å anerkjenne barn innebærer å se barn som kompetente, og å involvere dem i enkeltsaker, og ikke bare forholde seg til generell kunnskap om barn. Vår forståelse av medvirkning, i tillegg til vårt syn på barnet, vil påvirke hvordan vi involverer barn, både på systemnivå og i enkeltsaker (Paulsen, 2022, Skauge, et al., 2021). I denne forståelsen vil barns medvirkning ha en verdi i seg selv, altså at medvirkningen og barnehøringen er et eget mål, ikke bare et middel for å oppnå andre mål.

3 Kunnskapsgrunnlag for barnehøring

Som nevnt skjer barnehøring i en sammensatt kontekst bestående av samfunn, politikk, lovverk, familien og mekler, og barnet selv. Solberg (2010) betegner basiskunnskapen rundt meklers møte med barn som en mosaikk der familieterapi, systemteori, kommunikasjonsteori, utviklings- og tilknytningsteori, barns psykiske helse, resiliens, traume og nettverksforskning er deler av helheten. Dette kan gjøre at barnehøring er vanskelig å konkretisere som et faglig fenomen. Derfor blir det viktig å gi en oversikt over kunnskapsgrunnlaget og tidligere forskning på barnehøring, både nasjonalt og internasjonalt. I den internasjonale forskningen er en del europeiske land, Australia, Canada og USA framtrepende når det gjelder studier av barn i meklingslignende prosesser (Tjersland og Gulbrandsen, 2017).

Tjersland og Gulbrandsen (2017) oppsummerer nasjonal forskning med at det er lite forsket på barnehøring fram til de siste årene, selv om det lenge har vært en interesse for dette i fagfeltet rundt mekling. Ådnes et al. (2011) evaluerte meklingsordningen og

tematiserte også barnehøring. Rapporten viste at meklere selv i stor grad var ambivalente med tanke på barnehøring, og ønsket mer kompetanse på hvordan man kunne involvere barn direkte i mekling. De mest dagsaktuelle studiene har sitt utspring i HBIM-prosjektet ved Universitet i Tromsø, ledet av professor Rene Thørnblad. Der har man intervjuet både barn, foreldre og meklere i etterkant av mekling med barnehøring, fortrinnsvis etter BIM-modellen. Forskningsprosjektet videreføres med ny datainnsamling i 2020 og forventede publikasjoner de neste år. De første studiene har satt søkelys på barns opplevelse i barnehøring, om barns deltakelse påvirker resultatet av meklingen og meklers dilemmaer i barnehøring. Trine Eikrem ved Familieforsk-prosjektet i Folkehelseinstituttet har sammen med Agnes Andenæs gitt ut en artikkel i 2021, der de intervjuer barn, meklere og foreldre, og kartlegger hva som skjer i barnehøring.

Til tross for en enighet om at barnehøring skal gjennomføres i større grad, er det fortsatt flere uavklarte spørsmål rundt dette. Videre presenteres kunnskapsgrunnlaget knyttet til barnehøring tematisk, gjennom utvalgte artikler og studier.

3.1 Fra beskyttelse til økt medvirkning.

Forskning på barnehøring er også preget av samfunnets syn på barn. Kontrasten mellom det sårbare og det kompetente barnet er synlig i forskningslitteraturen på barnehøring, der man kan se at man balanserer det å skjerme barnet for konflikt og ansvar, opp mot å la barn delta som en selvstendig, meningsbærende aktør i prosessene i og rundt familien.

Rodríguez-Domínguez og Roustan (2015) har skrevet en oversiktsartikkel basert på forskningsresultat i forhold til barns deltagelse i mekling i en del europeiske land, New Zealand og Australia. Der stadfester de at det er et paradigmeskifte internasjonalt der barn i større grad deltar i mekling. Videre hevdes det at skepsis til barnehøring i stor grad stammer fra amerikanske forskere, spesielt fra Arizona, og også mest i forsknings- og faglitteratur fra 1980-90-tallet. Utover 2000-tallet legges det i større grad vekt på de positive virkningene av barnehøring.

McIntosh (2007) har forsket på mekling i Australia og mener at det er belegg for å hevde at mekling med barnehøring i større grad gir enighet over tid og lavere konfliktnivå enn mekling kun med barnefokus (å snakke med foreldre om barn, uten å la de medvirke direkte). Også USA og Storbritannia har i stor grad støttet seg til denne forskningen (Ask og Kjeldsen, 2015). En amerikansk studie understreker den positive betydningen av både barnehøring og barnefokusert mekling foran en mekling uten spesifisert barnefokus (Ballard, et al., 2013).

Både Ask og Kjeldsen (2015) sin kunnskapsoversikt, og Tjersland og Gulbrandsen (2017) sin sammenfatning av fagfeltet i Norge bekrefter at det også her er en større enighet om at man bør la barn medvirke i mekling. Kunnskapsgrunnlaget nasjonalt og internasjonalt er derfor de siste årene preget av større fokus på metodikk og en nysgjerrighet på hva som er viktig og riktig for barn, altså innholdet i og rammene for barnehøring.

Birnbaum (2009) påpeker i en kanadisk kunnskapsrapport bestående av blant annet en litteraturstudie på feltet barnehøring, at det er stor forskjell i hvordan man inkluderer

barn i mekling i de ulike landene. Denne rapporten konkluderer også med at forsknings- og fagmiljøet beveger seg bort fra spørsmålet om barnet skal delta i prosesser knyttet til samlivsbrudd, mot *hvordan* barn skal delta i stedet.

Både i nasjonal og internasjonal forskning er det gjennomgående enighet om at barn selv ønsker å medvirke i barnehøring (Goldson, 2006, Birnbaum og Saini, 2012, Rød et al., 2008, Strandbu et al., 2016). Det kommer også frem at barn er fornøyde med å bli inkludert i mekling (McIntosh og Moloney, 2004, Birnbaum og Saini, 2012). Forskere i HBIM-undersøkelsen kartla i sin studie av over 400 barn at nesten 90% var tilfredse med å delta i barnehøring (Strandbu et al., 2020). Forandringsfabrikken (2021) har i forbindelse med ny barnelov laget et høringsutkast der man har snakket med barn som har vært i barnehøring. En kort oppsummering av disse erfaringene bekrefter at alle barna i rapporten hadde positive opplevelser med å delta i barnehøring. Strandbu et al. (2020) er også opptatt av å forstå hvorfor barn er så tilfredse med å delta. Det beskrives tre ulike hovedfunn utfra hva barna selv sier; forhold ved mekler, rettighetsprinsippet og mulighet for bearbeiding (Strandbu et al., 2020). Når det gjelder forhold ved meklerin, var det å bli hørt på, møtt og forstått viktig for barna. Noen færre barn trakk fram muligheten til å «få snakke ut» om følelsene og opplevelsene sine som viktige aspekter ved barnehøring.

3.2 I hvilke saker skal barn delta?

Alle foreldre som går fra hverandre og har felles barn under 16 år, kalles inn til mekling i Norge i dag. I tillegg må alle som ønsker å ta foreldretvister inn i rettssystemet i mekling. Derfor vil det være et stort spenn i meklingssakene, blant annet med tanke på konfliktnivå. Enkelte foreldre er allerede enige om samværsavtalene i det de kommer til mekling, mens hos andre er mekling det første steget i en lang og konfliktfylt prosess som i ytterste konsekvens kan ende i rettsvesenet. BIM-modellen legger til grunn at barn i alle typer saker skal inviteres inn i mekling, mens andre modeller lar foreldrene bestemme dette i hver enkelt sak i samråd med mekler.

Tjersland og Gulbrandsen (2017) påpeker at der det er store konflikter kan det være risikabelt å ta inn barn i barnehøring, fordi man ikke kjenner utgangspunktet for konflikten og foreldrenes forståelse av konflikten. Også foreldrene vil kunne vegre seg i denne typen saker, samt at man bekymret for at barn ikke vil få reell innflytelse. Å veie barnets ønsker opp mot mange andre hensyn kan bli krevende for foreldre, og også barna er influert av foreldrenes konflikt, peker Tjersland og Gulbrandsen (2017) på. Artikkelforfatterne avrunder med å anbefale å rette søkelys på få saker og heller følge disse over tid, mens man utvikler bedre metodikk. Ved en slik prioritering vil det være viktig å inkludere sakene der man hadde levd med ulike ordninger en stund og sliter med kommunikasjon mellom foreldre, og også mellom foreldre og barn (Tjersland og Gulbrandsen, 2017).

Skifjell (2017) peker derimot i sin artikkel om BIM-modellen på at også barn i «vellykkede samlivsbrudd» kan ha behov for å delta i mekling, og baserer det blant annet i Størksen (2007) sin gjennomgang av internasjonal forskning at der det er lite konflikt mellom foreldrene, kan samlivsbruddet komme som et sjokk for barna og dermed medføre mye sorg og smerte. En barnehøring kan i slike saker ha en mer

terapeutisk effekt for barna, men også sette foreldrene bedre i stand til å håndtere barnas følelsesmessige reaksjoner i etterkant av bruddet (Skifjell, 2017). Eikrem og Andenæs (2021) beskriver at barna i liten grad involveres der det er enighet om bosted og samvær. Også Haugen og Rantalaiho (2010) finner at der foreldrene er enige ser ikke mekler noen grunn til å undersøke hvorvidt foreldrene har hørt barna, eller foreslå barnehøring. De problematiserer dette og henviser til rettigheten barn har til å bli hørt uavhengig av konfliktnivå (Haugen og Rantalaiho, 2010). Det samme gjentas i rapporten «Barnes stemme stilner i stormen» (2012) der Barneombudet understreker at barns rett til å bli hørt skal skje uavhengig av om foreldrene er enige, og at meklere bør sikre at barn faktisk er blitt hørt og sett i disse sakene.

Strandbu et al. (2016) beskriver at verken konfliktnivå, type mekling (brudd eller foreldretvistmekling) eller grad av problembelastning har noe å si for tilfredsheten barn uttrykker om det å bli hørt i mekling. Dette mener Strandbu et al. (2016) viser at barn selv ønsker å bli hørt i alle typer saker.

3.3 Betydningen av barns deltagelse

Fokus i mekling er at barnets beste skal ligge til grunn for avtaler som inngås om bosted og samvær. En følge av dette er at man tenker på barnehøring som en metode for å få tak i barnets egen mening og legge dette til grunn for barnets beste (Ask og Kjeldsen, 2015). Avtalene blir slik bedre med barns medvirkning, og der man skal legge prinsippet om barnets beste til grunn, må man snakke med barn selv (Saposnek, 2004, Rød, 2010). Dette nevnes også i forarbeidene til ny barnelov (NOU 2020:14).

Strandbu et al. (2019) undersøkte hvordan barns deltakelse i foreldremekling påvirket prosessen sett fra meklers perspektiv. De fant at barn gjennom sine deltagelse satte andre ting på dagsorden og at meklere og foreldre ble følelsesmessig involvert på en annen måte. Barns tilstedeværelse påvirket også stemningen i meklingen positivt. Meklerne tillegger barns deltakelse stor betydning for flere forskjellige sider ved meklingen, som tematikk, meklernes faglige tilnærming, og fokus på foreldreskap framfor foreldrekonflikt (Strandbu et al., 2019).

Haugen og Rantalaiho (2010) mener at å involvere barn kan flytte fokuset fra foreldrekonflikten og over til barnets situasjon, og at dette kan føre til en bevegelse i konflikten i positiv retning. Haugen (2007) understreker videre at foreldrenes og barnas synspunkter ikke nødvendigvis er sammenfallende, og derfor kan det være nyttig å trekke inn barns synspunkt som et korrektiv.

Barn selv er imidlertid mer opptatt av å delta i prosessen, enn å bestemme hva som blir utfallet av meklingen, viser internasjonal forskning (Birnbaum og Saini, 2012, Kaltenborn, 2001). Dette er i strid med Hoviosens (2013) funn i sin kvalitative studie av hvordan barn opplever sin deltakelse og medbestemmelse i foreldremekling. Der hadde barna en klar forventning om at de skulle bestemme omfang og gjennomføring av samvær. Hoviosen (2013) skisserer at i de sakene der foreldrene ikke forplikter seg til å vurdere barns perspektiv, blir dette et stort dilemma for meklere når det gjelder barnehøring. I Norge har HBIM-prosjektet ved Universitetet i Tromsø også gjort en studie

der de gjorde kvalitative intervjuer med 12 meklere med sikte på å utforske meklernes dilemmaer ved involvering av barn (Strandbu et al., 2019). Her kartlegges ulike utfordringer og dilemma som utfordrer meklere når det gjelder barnehøring, også når det gjelder grad av medvirkning på resultatet av meklingen.

3.4 Barnehøring og psykisk helse

Kjøs (2017) hevder i sin doktorgradsavhandling at metodikken innen meklingsfeltet har tatt en terapeutisk dreining, der en psykologisk forståelse og flere terapeutiske metoder i større grad enn tidligere benyttes (Kjøs, 2017). Dette vil også påvirke barnehøring, og den tilnærmingen meklere har når de snakker med barn i mekling, og mest sannsynlig gi ett større fokus barn og unges psykiske helse.

Ask og Kjeldsen (2015) beskriver også at man i større grad vektlegger kortsiktige og langsiktige positive effekter for barn og unges psykiske helse når det gjelder barnehøring. De viser til nasjonal og internasjonal litteratur (Goldson og Taylor, 2009, Mantle og Critchley, 2004, Haugen og Rantalaiho, 2010) som viser positive virkninger på barns velbefinnende av barnehøring.

Det å oppleve at man blir anerkjent og respektert for sine følelser og ønsker, virker positivt når det gjelder å mestre konsekvensene av samlivsbrudd (Raundalen og Schultz, 2008, McIntosh 2000). Det gir også bedre tilpasning og mestring i den nye familiesituasjonen (McIntosh, 2008, Saposnek, 2004). Dette kan vise at barn og unge i større grad håndterer og aksepterer samlivsbruddet etter å ha fått snakket om situasjonen sin. McIntosh (2007) mener også at det å inkluderes i mekling gir barn nyttige strategier i møte med andre utfordringer senere i livet.

Eikrem og Andenæs (2021) intervjuer foreldre, barn og meklere i sin kvalitative studie om barn i mekling. Basert på foreldrenes betraktninger av barnehøringen finner de at det ligger en trygghet og kontroll i vurderingen av barnehøring fra foreldrenes side. Foreldrene stoler på at mekler kan sjekke at barna har det bra, at barna fikk snakket om følelser og meklere kunne avdekke eventuelle vansker i forhold til samlivsbruddet. Eikrem og Andenæs (2021) peker på at den terapeutiske dreiningen i feltet kommer tydelig fram i forståelsen barn og foreldre har rundt barnehøring.

3.5 Innvendinger mot barns deltagelse i barnehøring

Selv om man nå i Norge anerkjenner barns rett til å delta og medvirke, er det viktig å ha en bevisst tilnærming til hvordan man best mulig tilrettelegger for barns deltagelse. Derfor presenteres her noen betenkeligheter rundt barnehøring, fra nasjonal og internasjonal litteratur og forskning.

Som nevnt tidligere tar flere til orde for at barn bør beskyttes og at en barnehøring kan være belastende for barn (Emerson and Britton, 2008). Mange er også opptatt av den mulige lojalitetskonflikten barn kan oppleve om de føler at de må velge mellom foreldrene når det gjelder bosted eller samvær (Saywitz et al, 2010). Videre argumenteres det med at barn må beskyttes mot denne konflikten i stedet for å gis

ansvar i den (Warshak, 2003). Robert Emery (2003) mener at å inkludere barn i mekling er å gi de unødvendig mye ansvar i saker som voksne bør løse. Selv om barn ikke skal bestemme, vil det at de gis mulighet til medvirkning uansett ansvarliggjøre dem (Emery, 2003). Videre kan det være vanskelig for barn om mekler eller foreldre ikke forstår hva barnet ønsker, eller om deres ønsker ikke blir tatt hensyn til. Det er også stilt spørsmålsteget om barns holdninger eller innspill kan være for tilfeldige, varierende og at barn ikke klarer å tenke langsiktig (Warshak, 2003).

Også mangel på kompetanse hos meklere kan være en utfordring i barnehøring (Moloney og McIntosh, 2014), og flere meklere ville tatt med barn inn barnehøring dersom det var gode metoder for dette (Rød, 2010, Ådnanes et al., 2011). Meklers kompetanse er Saposnek (2004) også opptatt av i flere av sine studier. I Norge utføres om lag en fjerdedel av meklingene hos eksterne meklere (Statistisk sentralbyrå, 2022), som får sin bevilgning gjennom BUF-etat. Dette er advokater, psykologer, prester eller høyskoleutdannede som jobber med barn og familier. Resterende meklinger utføres av ansatte på familievernkontor. Slikt sett kan kompetansen være ulik hos meklere, og man kan ha ulik faglig tilnærming til barnehøring.

Tjersland og Gulbrandsen (2017) tilkjenner at de fleste barn har positive erfaringer med sin deltagelse i mekling, men er skeptiske til at man skal tildele meklingsfeltet denne oppgaven. Meklingsinstansen har ikke kapasitet til å romme alle barn som har opplevd et samlivsbrudd, mener artikkelforfatterne. De understreker videre foreldrenes ansvar når det gjelder å ivareta barnets mening i meklingsprosessen (Tjersland og Gulbrandsen, 2017). Ask og Kjeldsen (2015) peker på at man bør vurdere barns deltagelse fra sak til sak, og avveie behovet for beskyttelse opp mot fordelene ved medvirkning. I saker som er komplekse eller vanskelige, eller der det er spesielle bekymringer, bør man legge til rette for en lengre oppfølging og mer spesifikk metodikk (Ask og Kjeldsen, 2015).

4 Teoretiske perspektiv

Jeg har valgt å forstå funnene mine ut fra teoretiske perspektiv basert på medvirkning og anerkjennelse. Dette tror jeg kan være en relevant og meningsfull ramme for temaene som framkommer i intervjuene.

4.1 Teori om barns medvirkning

Skauge et al. (2021) beskriver i sin oversiktsartikkel hvordan begrepet barns medvirkning kan forstås. Artikkelen er basert på forskning og faglitteratur som stort sett stammer fra barnevernfeltet, men som et overordnet prinsipp synes dette relevant også for barnehøring i mekling. De kategoriserer tre ulike bakgrunner for hvorfor man bør la barn delta.

Det første er rettighetsperspektivet, der man har stadfestet både gjennom FNs barnekonvensjon og nasjonalt lovverk at barn skal medvirke i saker av betydning for dem selv. Det andre dreier seg om barnets iboende verdi som bakgrunn for medvirkning, som betyr at det kan gi barnet økende resiliens, det er bra for barnet selv,

dets selvfølelse, selvbevissthet, selvtilitt og det fremmer autonomi. Skauge et al. (2021) mener at avgjørelsene som tas rundt barnet blir mer riktige når barnet medvirker, og dette kan betraktes både som en verdi i at det er bra for barnet selv, og som en del av den tredje kategorien, den instrumentelle. Den instrumentelle kategorien omfatter også at barn lettere kan akseptere avgjørelser og kan føle seg mer styrket når avgjørelsene er tatt i samråd med dem (Skauge et al, 2021). Paulsen (2022) tydeliggjør prinsippet om at man fatter bedre beslutninger og får mer treffsikre tiltak når barnets mening legges til grunn. Paulsen et al. (2020) konkluderte også med at medvirkning i prosesser innen barnevernstjenesten bidro til myndiggjøring og utvikling for barn.

Vis et al. (2011) har skrevet en oversiktsartikkel som omfatter 18 artikler om barn som pasienter, eller klienter i barnevernssaker, der de har sett på barns deltagelse i ulike kontekster, knyttet til effekter på helse. De peker på at når prosessene rundt deltagelsen er gode, har det fordeler når det gjelder barns psykiske helse. De fant ingen primærstudier som undersøkte direkte-effekten mellom barns deltagelse og positive effekter på helse, men mener å kunne se tre ulike forklaringer på hvorfor dette var fordelaktig. Det var at medvirkning har terapeutiske effekter, medvirkning forsterker effekten av andre intervensjoner eller tiltak, og medvirkning har en avdekkende effekt. De terapeutiske effektene beskrives som at medvirkning styrker barns relasjoner til hjelpere, det øker selvfølelsen deres, og deltagelse er assosiert med økt følelse av kontroll over egne liv (Vis et al., 2011). Dette kan knyttes til myndiggjøring og «empowerment» som en verdi i seg selv. Slik har det også vist seg å være viktige prosesser for barn og unges psykiske helse og velbefinnende (Vis et al., 2011, Paulsen, 2022).

4.2 Anerkjennelse i møtet med barn

Schibbye og Løvlie (2017) utforsker anerkjennelsesbegrepet ut fra en psykodynamisk relasjonsforståelse og velger å dele det opp i indre og ytre anerkjennelse. En ytre anerkjennelse knyttes opp til prestasjon og synlige og målbare resultat. De knytter dette til en objektivisering av barnet, mens den indre anerkjennelsen betyr å betrakte den andre, barnet, som et subjekt. Dette er en anerkjennelse for den andres opplevelse, væren og indre fornemmelse av å være seg selv i verden. En indre anerkjennelse av barnets opplevelse, vil bekrefte barnet og styrke oppfatningen av at sine følelser og opplevelser er gyldige, og at man kan stole på sine egne opplevelser. Slik får barnet tak i seg selv som et selvstendig subjekt. Derfor er det viktig å leve seg inn i, dele og bekrefte barnets opplevelsesverden (Schibbye og Løvlie, 2017).

Schibbye og Løvlie (2017) trekker denne grunnholdningen inn i metodikken for hvordan vi snakker med barn. De beskriver anerkjennende lytting som å legge til side vår egen forforståelse, bruke kroppsspråket aktivt, og ha et undrende språk. Deres begrep anerkjennelse kan både forstås som en holdning i møte med barn, som et verktøy i å støtte barns selvutvikling, samt et overordnet rammeverk for barns rolle i samfunnet (Schibbye og Løvlie, 2017).

4.3 Anerkjennelses tre sfærer

Axel Honneth er også opptatt av anerkjennelse. Han skisserer tre ulike former for anerkjennelse; rettslig, sosial og i familien, og mener at dette er grunnlaget for utvikling av et individs selvforståelse og selvbylde (Honneth, 2008). Honneth (2008) hevder at mennesket er et anerkjennelses-søkende vesen, og uten anerkjennelse kan vi ikke

utvikle en personlig identitet. Anerkjennelse utvikles intersubjektivt, altså i relasjon med andre. Om man opplever anerkjennelse i de tre sfærene vil man kunne utvikle seg til å være et sunt og motstandsdyktig menneske. Anerkjennelsen må også gå begge veier, man må også anerkjenne andre i relasjonen eller samfunnet (Honneth, 2008).

Anerkjennelse i relasjonen, eller kjærlighet, er kjennetegnet av sterke emosjonelle bånd mellom en liten gruppe mennesker i den private sfæren. I tillegg til familien, kan også vennskap eller parforhold være en slik relasjon, preget av affektiv tilslutning eller oppmuntring (Honneth, 2008). Honneth (2008) bruker tilknytningsteori, ved blant annet John Bowlby og Donald Winnicott, for ytterligere å beskrive hvordan anerkjennelsesbegrepet kan brukes for å forstå barnets utvikling av tilknytning først til mor, så familie og senere andre som venner og kjærester. I en slik anerkjennelsesform ligger også en oppfatning av selvet, en grunnleggende opplevelse av emosjonell trygghet som danner grunnlaget for å ytre egne behov og utvikle selvrespekt (Honneth, 1995). Ut fra dette vil også en opplevelse av selvstendighet utvikle seg, som er grunnlaget for å kunne delta i det offentlige liv (Honneth, 1995).

Den andre formen for anerkjennelse er rettslig anerkjennelse. Honneth (2008) beskriver at tidligere var rettigheter knyttet til ulike sosiale roller eller status i samfunnet, mens ved utviklingen av en rettslig anerkjennelse utvides disse til alle individer i samfunnet og omfatter flere tidligere forfordelte grupper. Slik kjenner vi også igjen hvordan barns rettigheter har utviklet seg. Den enkeltes rettigheter når det gjelder rettslig anerkjennelse inkluderer å oppleve å være likt verdsatt andre medlemmer i fellesskapet og dette bidrar til en utvikling av selvrespekt (empowerment) (Honneth, 2008).

Utvikling av selvverdsetting knytter Honneth (2008) til den tredje formen for anerkjennelse, nemlig solidaritet. Dette er knyttet til anerkjennelse av de individuelle ferdighetene og spesifikke egenskapene som kjennetegner hver enkelt av oss. Gjennom et verdifelleskap og knyttet til de sosiale normene og verdiene i et samfunn, vil den enkelte oppleve seg selv som verdifull og utvikle tilhørighet til det sosiale fellesskapet.

Avmakt eller mangel på anerkjennelse er også sentralt, der det å myndiggjøre og anerkjenne barn og unge er viktig for å motvirke følelsen av avmakt og mangel på kontroll i eget liv. Mangel på anerkjennelse kan være krenkelser i nære relasjoner, rettighetsberøvelse eller nedverdiggelse (Honneth, 2008).

5 Metode

Den opprinnelige, greske betydningen av ordet metode er «veien til målet» (Kvale og Brinkmann, 2018). I dette kapitlet vil jeg beskrive det metodiske utgangspunktet for denne studien og vise hvordan jeg har jobbet gjennom oppgaven for å belyse problemstillingen.

5.1 Vitenskapsteori

All forskningsmetode er forankret i vitenskapsteori, og min vitenskapsteoretiske tilnærming er fenomenologisk. I denne oppgaven skal jeg undersøke informantenes opplevelse, og dermed deres fortolkning av barnehøringen de hadde. Slik ble det naturlig for meg å velge en fenomenologisk tilnærming, som handler om å forstå fenomener ut fra informantenes livsverden (Kvale og Brinkmann, 2018). Fenomenologien posisjonerer seg i en sosialkonstruktivistisk forståelse, fordi fenomenologien som retning er opptatt av

å forstå verden slik som aktørene (eller informantene) forstår den, og beskrive den slik den oppleves av informantene (Kvale og Brinkmann, 2018).

I denne oppgaven er det informantenes opplevelse av barnehøring som er problemstillingen. Jeg er opptatt av hvordan informantene opplevde og fortolket det som foregikk. Det betyr at jeg følger fenomenologiens ramme med at den virkelige virkeligheten er den som mennesker oppfatter, og jeg vil utforske informantenes livsverden og forstå den slik den framstår for dem.

Fenomenologien er en induktiv metode, som betyr at man tar utgangspunkt i dataene og jobber ut fra disse mot kunnskapsformidling. Det er viktig at et fenomen ses som en del av dets opprinnelige kontekst (Kvale og Brinkmann, 2018) og ut fra dette har jeg i forståelsen og tolkningen av teksten valgt en hermeneutisk fortolkningsmåte. En hermeneutisk fortolkning har som mål å oppnå en gyldig og allmenn forståelse av hva en tekst betyr. Et viktig prinsipp innen hermeneutikken er den hermeneutiske sirkel (Kvale og Brinkmann, 2018). Dette betyr at man i forståelsen av teksten beveger seg mellom helhet og deler, til at man oppnår en stadig dypere forståelse av meningen.

5.2 Forforståelse

Alle har en forforståelse. Forforståelse er de brillene man ser virkeligheten gjennom, og slik man også ser dataene, eller funnene. Jeg er selv mekler, og har meninger og opplevelser knyttet til barnehøring, og dette vil være en del av min forforståelse. Kvale og Brinkmann (2018) trekker fram begrepet «bracketing», som betyr å være bevisst sin forforståelse og forsøke å sette den i parentes, altså ikke la den påvirke rollen som forsker. Slik kan vår forforståelse i mindre grad forstyrre vår oppfatning av informantenes opplevelser. Dette vil innebære å være bevisst egne holdninger og forforståelse gjennom hele prosessen, fra utarbeidelse av intervjuguide til tolkning av resultat.

Med å sette egen forforståelse i parentes ønsker man å ta inn intervjuobjektene opplevelse, eller livsverden fullt og helt (Strandmark, 2015). Som en start på analysen kan dette være hensiktsmessig for å ikke påvirke data-analysen unødvendig med sin egen forforståelse, slik at man for eksempel vil kunne lete etter bekræftelser på egne hypoteser eller kunnskap. Tracy (2010) mener dette må legges til grunn for å oppfylle kriteriet om oppriktighet i forskningen, og Kvale og Brinkmann (2018) presenterer det som fenomenologisk reduksjon, med tanke på nettopp å få et så nøytralt førsteinntrykk av dataene som mulig.

En fordel med å undersøke og skrive utfra eget fagfelt, kan være at man har en del kunnskap som kan brukes konstruktivt. Jeg kjenner fagfeltet og metodene man bruker godt, og vil være klar over paradoks og utfordringer knyttet til barnehøring. Dette kan gi meg et bedre grunnlag for å utvikle en relevant problemstilling, og at jeg lettere og mer intuitivt kan forstå dataene. Å studere eget fagfelt kan vanskeliggjøre kritisk refleksjon, og rokke ved uavhengigheten som forsker (Kvale og Brinkmann, 2018). Man kan for eksempel bli selektiv i utvelgelsen og presentasjon av resultat og forholde seg lojalt til et «profesjonsfelleskap» ved for eksempel å legge mindre vekt på funn som framstiller meklere ufordelaktig. Videre som skilt forelder selv kan man bli emosjonelt berørt av

ulike tema som kommer opp og dermed også framstå mindre uavhengig som forsker (Kvale og Brinkmann, 2018).

5.3 Kvalitativ metode og forskningsintervju

Ut fra problemstillingen min som fokuserer på opplevelsen til informantene, har jeg valgt en kvalitativ undersøkelse og gjennomført dybdeintervju. Undersøkelsen har et retrospektiv design fordi det var viktig for meg å snakke med unge voksne om barnehøringene de hadde som barn, ut ifra at det kan gi noen andre betraktninger og andre data enn å snakke med barn umiddelbart etter barnehøring. Intervjuet handler også om refleksjoner rundt barnehøring som er gjort i etterkant. Jeg håper man slik kan sette barnehøringen inn i en større kontekst, og kanskje se endringer barnehøringen førte med seg over tid for informantene. Unge voksne har mest sannsynlig fått en viss følelsesmessig distanse til barnehøringen, slik at det gjør det enklere å snakke om den. Jeg har gjennomført semistrukturerte intervju med fire informanter, som er rekruttert på litt ulikt vis. Kvale og Brinkmann (2018) presiserer at et semistrukturert intervju kan brukes når man skal forstå temaer eller fenomener ut fra intervjupersonenes egne perspektiv.

Jeg synes at Kvale og Brinkmann (2018) sin reisendemetafor belyser godt tilnærmingen i et kvalitativt forskningsintervju. Der ser man på intervjueren eller forskeren som en reisende som drar til et ukjent land og forteller om dette landet når han kommer hjem. Han streifer omkring og gjør seg kjent og samtaler med lokalbefolkningen. Slikt sett understrekes det at intervjukunnskap er konstruert i det sosiale samspillet mellom en intervjuer og en informant, og kunnskapen skapes aktivt mellom spørsmål og svar i fellesskap. Jeg som intervjuer påvirker informanten både gjennom non-verbal kommunikasjon og ved spørsmålsstilling. Kunnskap er relasjonell, samtalebasert og kontekstuell, noe som er viktig i hermeneutisk filosofi (Kvale og Brinkmann, 2018). Slikt sett blir det som skjer i intervjuet også en del av fortolkningen. Både spørsmålsstilling, non-verbal kommunikasjon, de fysiske rammene, språket og historiene som fortelles vil påvirke kunnskapen man sitter igjen med.

5.4 Etiske betraktninger

Kvale og Brinkmann (2018) understreker at en intervjuundersøkelse er en moralsk undersøkelse. De legger en bred forståelse til grunn for begrepene etikk og moral, og definerer etikk som noe formelt, altså retningslinjer, mens moral er det man utfører. Etikk og moral må gjennomsyre hele studien og være en integrert del av forskerens tilnærming.

Jeg ønsker å belyse de etiske problemstillingene gjennom hele undersøkelsen ved å bruke Kvale og Brinkmanns tilnærming (2018). De mener at allerede i tematiseringen bør man ta noen etiske avklaringer. Formålet med undersøkelsen bør ikke bare være nyttig når det gjelder kunnskapsmessige formål, men også med hensyn til den menneskelige situasjonen som belyses. Det betyr at gjennom å undersøke temaet man gjør, bør forskningen også innebære muligheten for en forbedring av tjenester. Jeg belyser temaet barnehøring, som jeg opplever er viktig både på det samfunnsmessige og individuelle nivå. I Norge er det en uttalt målsetting om å øke antall barnehøring og vi trenger mer

kunnskap om hvordan man best kan ivareta barn og ungdom i disse samtaler. Å undersøke unge voksnes opplevelse kan forhåpentligvis gi informasjon som kan bidra til at vi bedre forstår som er viktig i møtet med barn og unge i sårbare situasjoner.

Når det gjelder planleggingen av studien er informantene mine unge voksne over 18 år som selv samtykker når det gjelder deltagelse. Studien er godkjent i NSD (se vedlegg). Jeg har fulgt NTNU sine retningslinjer for personvern og oppbevaring av konfidensielle opplysninger. Informasjonen jeg oppbevarer, som transkriberingen av intervju, er anonymisert. Man bør ta hensyn til at det kan for noen oppleves som en belastning å bli kontaktet såpass lenge etter barnehøringen. Konfidensialitet er ivaretatt ved at jeg ikke hadde tilgang til klientlister, men at familievernkantor og mekler sendte ut brev basert på sine registre. Informantene bestemte selv hvorvidt de ønsket å ta kontakt med meg.

I informasjonen som ble sendt ut, var det en grundig beskrivelse av hvordan opplysninger ble oppbevart, sammen med samtykke og informasjon om at samtykke når som helst kunne trekkes. Informantene ble også informert om samtykke og konfidensialitet en gang til i starten på intervjuene, i tillegg til muligheten de hadde med å ikke svare om noen av spørsmålene ble vanskelige. Det informerte samtykket ble sendt ut skriftlig gjennom epost der man også bekreftet deltagelsen.

Selve intervjusituasjonen bør også tilrettelegges slik at konfidensialitet overholdes. Informantene bestemte selv tid og sted. Ved oppmøte foregikk dette på helsestasjonen der jeg jobber, ellers foregikk møtene på Teams eller telefon. Temaet barnehøring kan være en krevende opplevelse, og det kan i etterkant av intervjuene vekke vanskelige følelser hos informantene. Jeg hadde i forkant forberedt meg på å kunne gi råd om hvor informantene kunne få videre oppfølging, om det skulle bli aktuelt. Jeg forsøkte også å skape en trygg ramme for intervjuene, og møte og validere vanskelige følelser, både verbalt og non-verbalt. Kvale og Brinkmann (2018) er opptatt av makt-ubalansen i intervjusituasjonen. Dette må man være bevisst på, ved å for eksempel bruke ulike «terapeut»-ferdigheter innhente informasjon. I min jobb har jeg ofte samtaler med barn og unge, og det er viktig å ikke utnytte dette, eller å krysse linjen over i terapisaamtaler.

I transkriberingen og analyseringen var det viktig for meg å være data-nær og lojal til intervjuene. Det er også viktig å være bevisst på overgangen fra det deskriptive, beskrivelsen, og i det man starter å tolke dataene, og skille disse tydelig fra hverandre. Dette var punkter jeg hadde i bakhodet gjennom denne prosessen.

I etterkant fikk informantene tilbud om å motta ferdig transkripsjon av intervjuet til gjennomlesning, noe alle takket nei til. Informantene mottok en påskjønnelse på kroner 500 kroner, på VIPPS, som en «belønning» på det bidraget de ga. Jeg vurderte at dette kunne være en oppmuntring for intervjuet, men ikke så mye at det fungerte som den eneste motivasjonen for at de sa ja til å være informant.

Det også viktig å anonymisere og vurdere eventuelle negative konsekvenser for informantene ved deltagelse i studien. I ett par intervju hadde informantene negative uttalelser om foreldrene sine blant annet, og om foreldrene visste at informanten hadde deltatt i studien, kunne de identifisere informanten og uttalelsene som ble gitt. Likevel

vurderte jeg det som såpass viktig at dette ble brukt i studien, samt at informanten selv avgjorde hvorvidt hun ville informere sine nærmeste om deltagelsen, at jeg ikke utelot dette.

I en barnehøring der jeg hadde vært mekler for informanten, valgte jeg å gjennomføre intervjuet ved hjelp av en kollega. Informanten visste imidlertid at det var jeg som gjennomførte studien og kom til å motta lydopptaket. Det kunne føre til at informanten tilpasset informasjonen hun ga. Dette ble vurdert, men i og med informanten tok kontakt selv lot jeg henne være med. Det var en sak som lå 7-8 år tilbake i tid. Jeg tok ikke direkte kontakt med unge voksne som jeg selv hadde hatt barnehøring med.

5.5 Rekruttering og utvalg

Mine inklusjonskriterier for informanter var at de var over 18 år gamle og at de hadde gjennomført barnehøring som barn. Jeg tok direktekontakt med eksterne meklere og ledere ved alle landets familievernkontor, for å forsøke å få tak i informanter. Etter hvert annonserte jeg også i sosiale medier. Jeg møtte en del vansker i rekrutteringen. Barnehøring er regulert etter Forskrift om mekling, og meklingsprotokoller lagres kun i tre år etter endt mekling, for så å bli destruert. I og med at meklingsplikten er for foreldre med barn opp til 16 år og jeg etterspurte informanter over 18 år, var gruppen av mulige informanter innskrenket. Det ville være kun en «årgang» som var tilgjengelig, og det ville også være en sorterings-jobb for de ulike familievernkontorene når det gjaldt å få kartlagt denne gruppen informanter.

Jeg kontaktet landets 41 familievernkontor på e-post angående forespørsel om informanter. Jeg kontaktet også alle eksterne meklere (ca 65 stykker). Tre familievernkontor svarte positivt til dette, og en ekstern mekler sa seg villig til å videresende en kort informasjon om studien og meg til mulige informanter. Videre viste det seg at familievernkontorene og eksterne meklere lagret kontaktinformasjon kun til foreldre og derfor måtte videresende informasjon om studien til foreldrene, som deretter måtte orientere sine barn om dette. To informanter ble rekruttert på denne måten. Den første henvendte seg gjennom bekjentskap som hadde hørt om studien.

Jeg tok også kontakt med Forandringsfabrikken på telefon og epost og videresendte informasjon om studien, og snakket med kollegaer og andre kjente på for eksempel meklings-samlinger i regi av BUF-Etat. Forandringsfabrikken var positiv til å viderefremde kontakt med mulige informanter, men svaret kom for sent til at jeg fikk benyttet meg av dette. Jeg delte også forespørsel på Facebook, både på egen profil og på en gruppe for eksterne meklere. Jeg tok kontakt med ei prosjektgruppe fra en videregående skole som hadde skrevet et prosjekt om å bo i to hjem, samt at jeg forsøkte å rekruttere ytterligere nye informanter gjennom informantene jeg fikk tak i.

Det var vanskelig å gå ut bredt og rekruttere ved for eksempel videregående skoler. Jeg opplevde at selve begrepet barnehøring var ukjent for de fleste, og at man kanskje heller ikke i etterkant husket hvor man hadde vært til samtaler, slik at barnehøring også kunne bli forvekslet med for eksempel samtaler med helsesykepleier eller andre hjelpeinstanser. Ved annonsering på egen profil løste jeg dette ved å ordlegge meg slik:

Hjelp til rekruttering av informanter til masteroppgave!

Jeg forsøker å finne informanter gjennom sosiale medier!

Jeg er masterstudent ved NTNU og ønsker å undersøke hvordan barn og unge opplevde det å være med på barnehøring.

En barnehøring er at mekler snakker med barna eller ungdommen i familien om det å ha foreldre som bor for seg, og gir den unge mulighet til å si sin mening om blant annet samvær.

Jeg kan gjennomføre intervjuer digitalt, eller komme å møte aktuelle informanter der det er enklest, og informantene får en godtgjørelse på 500kr for deltagelsen.

Informanter må være over 18 år! Den som deler innlegget og det resulterer i et intervju vil også vippses 500kr

Jeg fikk nesten 70 delinger og rekrutterte en informant gjennom denne framgangsmåten. Informant-rekruttering tok lang tid, fra april 2021 til november 2021, da det siste intervjuet fant sted. Intervjuperioden var fra juli 2021 til november 2021.

5.6 Tabell over informanter

	Alder	Kjønn	Alder ved barnehøring	Intervjuer	Intervju-Type	Tid	Ant -all side	Rekruttert gjennom
1	19	Kvinne	14	Meg	Teams	34 min	19	Familievern-kontor
2	18	Kvinne	12	Meg	Oppmøte	78 min	34	Bekjente
3	19	Kvinne	10	Kollega	Telefon	22 min	9	Annonse sosiale media
4	24	Kvinne	14	Meg	Teams	43 min	16	Familievern-kontor

Tabell 1 Informanter

5.7 Gjennomføring av intervjuene

Jeg hadde en intervjuguide (se vedlegg) i et typisk semistrukturert design, der det var fem hovedtema. I tillegg hadde jeg noen bakgrunnsspørsmål (Kvale og Brinkmann, 2018). Jeg var bevisst på at dette var et retrospektivt intervju, der jeg spurte informantene om en opplevelse som kunne ligge så mye som ti år tilbake i tid. Derfor var et av de første spørsmålene om de husket hvordan det så ut der de var, hvem de var med, og noen oppklarende og beskrivende spørsmål for å få de til å se for seg situasjonen med barnehøring. Et annet spørsmål i intervjuguiden var også «om jeg hadde vært en flue på veggen i barnehøringen, hva tror du jeg hadde sett da? Eksempler: En redd gutt? En glad, eller sint gutt?» Dette er spørsmål for å forsøke å hjelpe informantene med å se seg selv utenfra og reflektere over situasjonen, for at de skulle beskrive opplevelsen så grundig som mulig.

Det siste temaet i intervjuguiden handler også om hva informantene tenker om barnehøringen når de ser tilbake. Dette kan være krevende spørsmål, som setter krav til refleksjon, og flere informanter trengte tid å tenke over og sortere dette, før de svarte.

En informant strevde tydelig med denne refleksjonen, mens de andre intervjuene inneholdt lange svar og gode beskrivelser. Jeg forsøkte å stille oppfølgingsspørsmål og følge informantene i deres svar, i stedet for å gå til neste spørsmål. Dette håpte jeg kunne gi en god opplevelse for informantene, og at de også kunne assosiere friere og oppleve at jeg var interessert i det de hadde å fortelle. Erfaringsvis hadde flere tema blitt godt nok beskrevet uten for mange oppfølgingsspørsmål, og man kunne stille noen korte kontrollspørsmål til slutt. Intervjuguiden er godkjent hos NSD (vedlegg).

Jeg gjennomførte ett pilotintervju, der informanten ble rekruttert gjennom bekjentskap. Jeg hadde perifer kjennskap til denne informanten. Intervjuet viste seg å være så godt og innholdsrikt at jeg etter en vurdering forespurte informanten om å delta på nytt i selve datagrunnlaget. I etterkant av pilotintervjuet gjorde jeg noen forandringer i intervjuguiden, blant annet utdypet spørsmål som handlet om at mekleren forstår og hørte godt etter, noe informanten i pilotintervjuet hadde mange interessante betraktninger om. Også begrepene i intervjuet, som barnehøring og samvær var fremmede for informanten i pilotintervjuet, og måtte omformuleres og forklares.

Intervjuene ble gjennomført i 2021, da Norge var delvis nedstengt som følge av Covid-pandemien. To av intervjuene ble gjennomført digitalt, et på telefon og et ved fysisk oppmøte. I kontekstuell forståelse vil man måtte ta høyde for at dette har kunnet påvirke kvaliteten på dataene som kom fram. Ved et telefonintervju mister man deler av den non-verbale kommunikasjonen som skjer når vi ser hverandre, selv om stemmebruk og toneleie fremdeles er tydelig. På teams/digitalt intervju vil man også miste en del informasjon i det man ikke sitter i samme rom. Intervjuet på telefon ble gjennomført ved hjelp av en tidligere kollega. Til slutt endte jeg opp med fire informanter, og 78 sider transkribert materiale, som jeg opplevde var tilstrekkelig for å starte den videre analysen. Kvale og Brinkmann (2018) legger til grunn at man har nok informanter når man har funnet ut det man trenger å vite, altså om man har nok data til å få tilstrekkelig belyst problemstillingen.

Å transkribere betyr å skrive ned ordrett, slik at man gjør om et muntlig intervju til et skriftlig datamateriale. Dette vil føre til at man taper noe informasjon, som for eksempel nonverbal kommunikasjon (Kvale & Brinkmann, 2018). Jeg tok opp intervjuene på en opptaker fra RKBU og transkriberte intervjuene selv. Dette var en arbeidsom, men nyttig prosess i og med at jeg fikk god innsikt i og oversikt over datagrunnlaget mitt. Etter transkribering ble opptakene slettet fortløpende. Jeg noterte noe non-verbale kommunikasjon, som pause eller latter. Jeg utelot navn eller stedsnavn av hensyn til anonymitet, og skrev intervjuene på bokmål.

5.8 Analyseprosessen

I analyseprosessen la jeg Kvale og Brinkmanns (2018) meningsanalyse til grunn. Dette er som nevnt en fenomenologisk basert metode, der man forsøker å komprimere og tematisere meningsinnholdet. Man bryter teksten opp i meningsenheter og definerer meningsinnhold. Så grupperer man disse og fortolker de opp mot problemstillingen i studiet. Videre skrives det deskriptive sammenfatninger av funn, som man analyserer opp tidligere forskning og teori (Kvale og Brinkmann, 2018).

Fortolkende fenomenologi er en induktiv metode (Starks og Trinidad, 2007), noe som betyr at man starter i informantenes opplevelser, i dataene, og har det som utgangspunkt for fortolkning. I fortolkningen la jeg hermeneutiske prinsipper til grunn for analyseprosessen (Kvale og Brinkmann, 2018). Den hermeneutiske sirkel starter med en pendling fra deler til helhet. Fra en naiv gjennomlesning til en dypere og økt forståelse av helheten i intervjuene, til å sette deler av dataene i sammenheng med helheten igjen. Slik veksler man mellom deler og helhet, så man har en så fullstendig opplevelse av datamaterialet som mulig (Kvale & Brinkmann, 2018).

Analysen startet med gjennomlesning av de transkriberte intervjuene flere ganger, for å få en oversikt over datamaterialet. Videre satte jeg teksten fra intervjuene i sin helhet inn i en tabell i et nytt dokument, i midtre kolonne, og brukte nummereringsfunksjonen i Microsoft Word for å kunne identifisere teksten. Jeg markerte ut med gult det jeg tolket som meningsenheter i teksten. Jeg valgte å ta med store deler av teksten, for å minske bortfallet av data. Det som ble utelatt var stort sett spørsmål og utsagn som handlet om forhold som ikke vedkom barnehøringen.

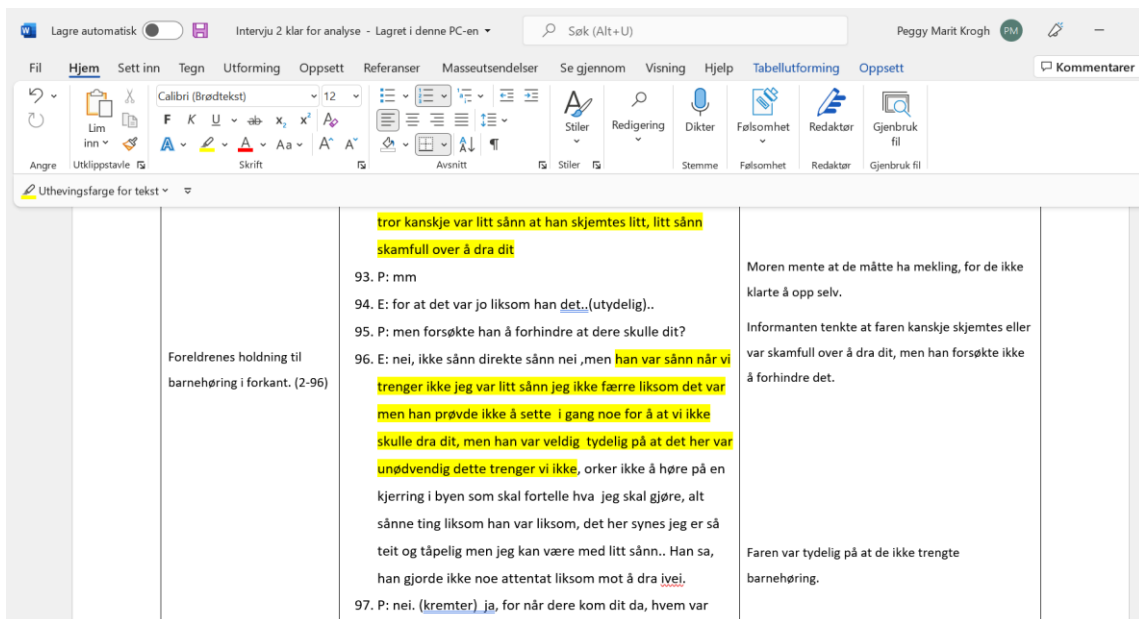
Eksempel fra et intervju:

P: men forsøkte han å forhindre at dere skulle dit?

Informant: nei, ikke sånn direkte sånn nei, men han var sånn når vi trenger ikke jeg var litt sånn jeg ikke vil dra liksom det var men han prøvde ikke å sette i gang noe for å at vi ikke skulle dra dit, men han var veldig tydelig på at det her var unødvendig, dette trenger vi ikke, orker ikke å høre på en kjerring i byen som skal fortelle hva jeg skal gjøre, alt sånne ting liksom han var liksom, det her synes jeg er så teit og tåpelig, men jeg kan være med...

Informanten gjenga her en del av farens utsagn i forkant av barnehøringen, og da valgte jeg å markere meningsenheten som oppsummerer utsagnet, men utelate gjengivelsen av hva faren sa direkte. Dette var for å hente ut essensen, eller meningen uten å gjengi hele utsagnet. Jeg ønsket å legge meg så tett opp til meningsenhetene som mulig. Jeg brukte også ofte samme ord, bare forkortet setningene. Der informantene brukte flere setninger på å si noe, kunne jeg gjengi meningsinnholdet med færre ord. Jeg omdefinerte alle meningsenhetene til tredjeperson og oppsummerte det jeg opplevde som meningsinnholdet. Allerede i dette trinnet skjer en datareduksjon og retningen på analysen starter med hva man velger å utelate. Man må snevre inn mengden tekst, men beholde så mye som mulig utfra kriteriet om kredibilitet er tykke beskrivelser og at konkrete detaljer er viktige (Tracy, 2010).

På høyre del gjenga jeg meningsinnholdet.

Figur 1 Eksempel på analyseprosessen

Dette ble arbeidsdokumentet videre, der jeg først gikk gjennom og noterte tema i venstre kolonne, samt en henvisning til nummerering og intervjunummer. Slik vil man alltid kunne gå tilbake til råmaterialet på ethvert steg i analysen. Når dette er klart, skal meningsinnholdet settes opp mot problemstillingen (Kvale og Brinkmann, 2018) og bli formulert som et tema. Jeg valgte å sette alle temaene, inkludert kodene, i et nytt word-dokument der jeg samlet dem i grupper i en tabell. Jeg samlet like tema, eller tema som virket å kunne ha en sammenheng eller passet naturlig sammen, i rubrikker i tabellen.

Med forskningsspørsmålet i bakhodet samlet jeg data sammen til følgende overordnede tema; forkunnskap og forventning, rammer og tema, opplevelser, mekler, refleksjoner i etterkant. Videre skrev jeg ut kategorier og rent konkret limte disse temaene samlet under de fem overordnede temaene på en stor plakat.

Figur 2 Sortering I tema

Meningsinnholdet fra intervjuene ble samlet i deskriptive sammenfatninger eller narrativer av hvert enkelt intervju, i tillegg til temaene. Fordelene med dette er å skape et narrativ som setter dataene sammen igjen, for å ivareta helheten og sammenhengen dataene imellom (Starks og Trinidad, 2007). Dette er for å ivareta det som tidligere er beskrevet som den hermeneutiske sirkel, der man beveger seg mellom helhet og deler av en kontekst for å få en dypere forståelse (Kvale og Brinkmann, 2018).

Under dette arbeidet, ble det vanskelig å skille «mekler» fra «opplevelsen til informantene», slik at disse dataene ble samlet i samme kategorien etter hvert. Mekleren utgjorde en sentral del av hvordan opplevelsen i barnehøring framsto. Det ble også gjort noen små justeringer i tema, før alle ble gruppert og beskrevet. En utfordring her var at ett intervju hadde en annerledes og dominerende opplevelse, mens ett annet var snevert og preget av lite refleksjon, og dermed ga ganske magre data. Jeg kodet også flere funn som ikke passet helt med problemstillingen, men valgte å ta de med likevel og heller vurdere dette senere.

Noen av utsagnene kunne passe inn under flere tema og jeg ble usikker på om jeg da kunne plassere data i flere kategorier, eller om det betydde at kategoriene burde slås sammen. Til slutt samlet jeg en beskrivelse av de fem hovedkategoriene, med undertema, i et dokument. Her sammenfattet jeg og beskrev funnene og brukte sitat for å belyse funnene ytterligere. Dette omfatter det man kan kalle den deskriptive delen av analysen. Denne beskrivelsen av funn ble gjennomarbeidet flere ganger, før jeg tok noen valg basert på hva som ble viktige funn å ta med videre og hva som ble utelatt. De fire hovedfunnene jeg valgte å ta med videre var de jeg mente var det viktigste som kom fram i intervjuene og det mest hensiktsmessige knyttet til problemstillingen. Det var opplevelsen av å bli hørt, bli sett, bli emosjonelt ivaretatt og å medvirke som til slutt endte ut som hovedfunn. Funnene mine sammenlignet jeg med andre studier, samt forsøkte å forstå og tolke dem i lys av teoretiske sammenhenger i diskusjonskapittelet.

5.9 Validitet og reliabilitet.

Kvale og Brinkmann (2018) referer til kvalitative intervjuer som håndverk. De sier validitet må prege alle fasene av forskningsprosessen og validering er en vurdering av kvaliteten på håndverket. Påliteligheten, eller reliabiliteten, definerer de som også ha en moralsk betydning, der man er troverdig og resultatene kan reproduseres. Det handler om kvaliteten på undersøkelsens data – hvilke data samles inn, hvordan, og hvordan bearbeides de og analyseres de? (Johannesen et al. 2016). Dette kan gjøres ved å gi gode og transparente beskrivelser av hvordan man har gått fram gjennom studiens ulike faser.

Kvale og Brinkmann (2018) er opptatt av prosessvalidering i motsetning til bare å vurdere validiteten på resultatet. For å sjekke validiteten må man derfor undersøke feilkildene i fortolkninger og spille djevelens advokat overfor egne funn (Kvale og Brinkman, 2018). Slik kan man finne ut om studien undersøker det man ønsker. Validiteten handler om troverdigheten i undersøkelsen, at våre data reflekterer det vi vil undersøke (Johannesen et al. 2016).

Intervjuene mine gjort med bakgrunn i hendelser opp til ti år tidligere. Et slikt retrospektiv design kan ha ulemper knyttet til informantenes hukommelse. De kan huske feil, eller de kan lettere bli påvirket i sin gjengivelse av hva som skjedde. Et intervju bar

preg av at informanten i liten grad husket detaljer. Informanten opplevdes likevel troverdig idet hun åpent fortalte at hun ikke husket ulike ting, og ikke kunne svare på noen spørsmål. En annen av informantene deltok først på et pilotintervju, før hun kom tilbake og hadde et ordinært intervju. Det var enkelte forskjeller, blant annet ble noen av delene i intervjuet mer detaljert, men hovedtrekkene i de to intervjuene var de samme.

Jeg vurderer at det er en god sammenheng internt i intervjuene. Ting ble gjentatt, det bar preg av logiske sammenhenger, og informantene ga tydelig uttrykk når de ikke husket ting. Intervjuene varte så lenge at man opplevde en intern sammenheng i dem, og når man opplevde at alle tema var besvart og informantene begynte å gjenta seg selv var det et tegn på at man kunne avrunde intervjuet.

Utvalget mitt er kun jenter, noe som kan oppleves som en svakhet, eller skjevhet i utvalget. De er alle etnisk norske, og hadde stort sett samme alder når de var i barnehøring. Det å melde seg selv som informanter kan føre til at noen enten med sterke positive eller sterke negative erfaringer melder seg som informanter, og dette kan sette preg på dataene. Målet med kvalitative undersøkelser er likevel ikke å generalisere funn til en populasjon (Kvale og Brinkmann, 2018). Man kan tenke at overførbarheten, den eksterne validiteten, heller handler om at fenomenet man undersøker er sammenlignbart, ikke utvalget.

Gjennom prosessen i en kvalitativ studie vil man dermed sikre validitet gjennom å være åpen om hvordan man har gjennomført de enkelte fasene i intervjuundersøkelsen (Kvale og Brinkmann, 2018). Kvale og Brinkmann (2018) er også opptatt av forskeren som verktøy, inkludert moralsk integritet og praktisk klokskap. Tracy (2010) påpeker at man oppnår gyldighet når det er en gjennomgående sammenheng i arbeidet. Man må studere det man sier man skal studere.

I tematisering av undersøkelsen, vil det være viktig at man har solide teoretiske antagelser og ha en logisk overgang fra teori til forskningsspørsmål. Man må bruke riktig metode og tenkt nøye gjennom emne og formål. Under selve intervjuet, bør man forsikre seg om at man har forstått riktig og at informanten forstår spørsmålet. Å ha oppfølgingsspørsmål og presisere og sjekke ut om man har forstått uttalelser riktig, vil sikre kvaliteten på intervjuet. Gyldighet og logikk i transkribering og analyse er viktig, og man bør bruke en ekstern validering for å sikre resultatene. Sist må beskrivelsene i selve rapportene gjengi dataene riktig (Kvale og Brinkmann, 2018). De mener at å validere er å kontrollere, stille spørsmål og teoretisere hele studien. Jeg gjennom metodekapittelet å vise hvordan jeg har gått fram for å sikre en «høy håndverksmessig kvalitet» på denne oppgaven. Ved å sørge for at arbeidsmetodene mine er så gjennomsiktige og åpne som mulig, vil andre også kunne vurdere validiteten på studiene og resultat.

6 Resultat

Opplevelsen av barnehøring framstår som mangfoldig og forskjellig ut fra de ulike informantene, men det er også noen fellestrekk. En utvelgelse av funn har vært nødvendig og funn som har mest relevans for problemstillingen er valgt ut. Gjennom analysen av dataene kom det fram at informantene beskrev erfaringene og betydningen

av det «å bli hørt», «å bli sett», «å bli ivaretatt emosjonelt» og «opplevelsen av å medvirke». Disse kategoriene er delvis overlappende og må ses i sammenheng som et uttrykk for informantenes totale opplevelse av barnehøring.

6.1 Å bli hørt

Informantene opplevde «å bli hørt» når de klarte å sette ord på det som var viktig for dem og når mekleren forsto hva de mente. Meklerens spørsmål og spørsmålsstilling var sentralt for informantenes mulighet til å uttrykke seg, og det var mekler som satte rammen for tema i barnehøringen. Samtidig må en merke seg at informantene hadde klare forventninger om hva de ønsket å fortelle. Tema i mekling virket å være todelt, nemlig innholdet i samværsavtalen og hvordan barna hadde det.

Når bare vi barna var der, spurte han liksom hvordan det gikk med oss og hva vi syntes om hele situasjonen. Så begynte han bare å spørre hvordan vi mente at det skulle være fordelt på ukene og.. Jeg tror jeg var mest opptatt av å fortelle at jeg ville være like mye hos begge to. At det skulle, at alt liksom skulle være fordelt likt og sånn.

Informantene i denne studien sier at å bli møtt med interesse og forståelse er viktig for en god opplevelse. Noen informanter var for eksempel opptatt av at mekler skulle forstå hvorfor de ønsket å bo mer hos den ene forelderen enn den andre, mens andre sa det var viktig for dem å fortelle at de forsto og var enige i at foreldrene ikke skulle bo sammen mer.

Flere av informantene forteller også om *hvordan* mekler snakket med dem om ulike tema og hvordan spørrestil og tempo i samtalen var viktig for opplevelsen. En informant opplevde at mekleren var flink å stille spørsmål som fikk henne til å fortelle det hun faktisk ville fortelle, og det gjorde det enkelt for henne å sette ord på det hun ønsket å si.

Nei, jeg tror egentlig at jeg fortalte ganske mye, for at jeg var egentlig aldri vært en som ikke forteller ting, hvis jeg blir spurt om det.

Det at mekler spurte henne på en god og grundig måte var avgjørende for at hun fortalte det hun gjorde. Det å stille gode spørsmål og tilpasse tempoet i samtalen slik at informanten fikk tid til å tenke seg om og svare var også viktig for henne.

Og så ga hun meg tid til å svare på ting og sitte litt og tenke.

En annen nevner at mekler ofte spurte om det var noe mer de ville si eller om de lurte på noe. En sa at hun skulle ønske mekler spurte mer. Denne informanten beskriver også at mekler framsto mekanisk i spørrestilen, uten tilpasset tempo og intoning.

For hun virket så veldig sånn mekanisk, da det var veldig sånn robot, veldig sånn spørsmål-spørsmål, ikke en mine i ansiktet, det var svar-svar.

Måten mekler spurte på og at informantene opplevde at de fikk tid og mulighet til å sette ord på det de ønsket, framstår som en viktig del av opplevelsen av å bli hørt. Det at mekler lyttet på et «dypere» nivå og var «ordentlig tilstede», som en informant sier, kan forstås som at mekler var oppmerksom og lydhør og var interessert i det barna ønsket å fortelle.

6.2 Å bli sett av mekler

Opplevelsen av å bli sett av mekler inkluderer beskrivelser av å bli sett både i konkret og overført betydning. Det var viktig for informantene at mekler var interessert i dem utover selve temaet i barnehøringen. Dette knytter informantene til den non-verbale kommunikasjonen, og at de opplevde at mekler brydde seg, og ga dem en konkret, positiv og varm følelsesmessig respons.

Det var egentlig bare det at hun at hun, betrygget meg på en måte og sa at det kommer til å gå bra liksom, og at det er tungt nå, men litt sånn og så var det egentlig bare det at når jeg så opp på henne, så hadde hun sånn der at hun smilte litt til meg og sånn. Men jeg så jo mye vekk da.

Informanten uttrykker her at det var viktig for henne å bli sett. Det at mekler så på henne og smilte, betydde ikke bare at hun møtte blikket hennes, men at mekler responderte vennlig følelsesmessig også, ved «egentlig bare» å møte blikket hennes og smile. Informantene beskriver hvordan kroppsspråket og den non-verbale kommunikasjonen til mekler påvirket opplevelsen deres.

For det var ganske sånn avslappet stemning og man kunne si det man hadde lyst til å si og sånn. Han var en veldig hyggelig mann, han som vi pratet med.

En annen informant beskrev at mekleren hadde et avflatet kroppsspråk, virket mekanisk og ikke viste følelser. Hun opplevde at denne mekleren viste lite innlevelse og ga lite følelsesmessig respons.

Det var ikke en mine i ansiktet, det var ikke noe følelse eller omsorg eller sinne for den del, det var liksom ingenting, det var helt numment.

De fleste informantene sa at det var viktig for dem at mekler så hele dem. Det var viktig for dem at mekler fanget opp hvordan de hadde det, leste mellom linjene og spurte etter hvordan de hadde det hjemme og på skolen etter bruddet. Hvilke følelser de hadde rundt tiden etter bruddet, var også viktig å bli spurt om. Det at mekler hadde en genuin

interesse for dem og så barna for de de var og de følelsene de hadde, beskrives av de fleste informantene som godt. Følelsen beskrives både som «å få god kontakt» og bli «møtt med interesse». Samme informant som ovenfor beskrev hvordan det opplevdes når mekleren kun var opptatt av det konkrete innholdet i ny samværsavtale.

Ja, hun var veldig sånn ja, vi har et forslag her og så et annet forslag her og så har vi tredje forslaget her, det var det hun var veldig sånn, hun leste ikke noe mellom linjene altså, hun var ikke sånn kjærlig og spurte og sånn.

Viktigheten av at mekler var interessert i henne utover selve budskapet, understreket hun slik:

Jeg ville liksom at hun skulle høre på meg, jeg ville ikke ha en fasit, for den visste jeg jo, men jeg ville at hun skulle høre på meg. Jeg vil bare at du skal høre meg, se på meg.

Hun ville mekler skulle se henne og ville henne godt, men hun opplevde at mekleren bare var interessert i samværsavtalen og ikke i hvordan hun egentlig hadde det. Informanten opplevde at følelsene hennes ikke var interessante for mekler.

Jeg ble hørt, men ikke sett.

Denne informanten mente hun helt tydelig signaliserte at hun ikke hadde det bra på samvær. Det var en rekke «røde flagg» som hun nå i ettertid tenker at mekler burde ha plukket opp. Om et barn kommer i barnehøring og ikke vil på samvær med en forelder, må mekler være nysgjerrig på bakgrunnen for dette, mener informanten. En annen nevner at det kan være viktig for barn som ikke har det bra og som ikke blir sett andre steder, å komme i barnehøring for nettopp å bli sett. Her ser vi at informantene også uttrykker at det å bli sett kan tolkes i en overført betydning. Barnehøring kan slik ha en avdekkende funksjon når barn ikke har det bra.

6.3 Å bli emosjonelt ivaretatt

Det å bli emosjonelt ivaretatt i selve møtet beskrives også som viktig for opplevelsen av barnehøring. Det gjelder konsekvensene av både å bli sett og hørt og ikke å bli sett og hørt. Dette handler om mer enn det konkrete møtet mellom mekler og barn.

Informantene er blant annet opptatt av at foreldrene deres skulle få hjelp til å løse sine konflikter, og at de selv ble ivaretatt når foreldrene fikk presentert budskapet deres. Videre ønsket informantene en oppfølgingssamtale i etterkant av barnehøringen. De forteller også om konsekvensen barnehøringen kan ha hatt når det gjelder deres egen psykiske helse, og om hva opplevelsen av barnehøring kunne ha for kontakt med annet hjelpeapparat senere.

Det å ha en god følelse etterpå og at det var viktig for dem å sette ord på situasjonen sin, beskrives av flere. Det var også viktig at foreldrene fikk vite hva informantene tenkte og hvordan de hadde det.

Jeg tror at det var veldig bra for meg å snakke om det, sånn at jeg var litt sånn lettet etterpå egentlig, at nå er det liksom, endelig nå vet de (foreldrene) hvordan jeg føler det.

En annen informant pekte på at foreldrene slik får innsikt i det barnet tenker, uten at man må fortelle det selv.

Da får de jo vite hvordan jeg tenker og sånn uten at jeg må si det til dem og sånn, prate med dem om det så mye, jeg prøvde noen ganger å gjøre det, men ikke så dypt på en måte.

Denne informanten beskrev videre at hun syntes det var spesielt viktig at hun fikk satt ord på hvordan hun hadde det, for hun følte seg overkjørt hjemme og da tenkte hun at foreldrene trengte å vite hvordan hun hadde det fra noen andre. Videre sier en annen informant at selv om man er enige (i familien om samværsavtalen) kan det være fint å komme og snakke i en barnehøring.

De informantene som hadde en god opplevelse, beskrev en lettelse og en god følelse når de var ferdige.

Sånn at det var bra jeg fikk fram det her og at det ja, at det gikk så bra som det gjorde ... ja, en god følelse egentlig.

Når jeg tenker på det nå, hjalp det meg veldig mye, å få litt sånn der ro. Det var mye tanker når man er i en sånn der situasjon.

Det å få satt ord på ting og sortere tanker ser ut til å være positivt i opplevelsen. Noen av informantene beskrev at de opplevde at de var i en sårbar situasjon og hadde ekstra behov for å bli ivaretatt. En informant følte seg avvist i barnehøringen, og at hun ikke burde føle på det hun gjorde. Dette førte til at hun la lokk på følelsene sine og ikke ønsket å dele mer. Etter hvert ga hun opp å si mer om hvordan hun hadde det. Hun følte at situasjonen hennes ble enda mer kaotisk i etterkant av barnehøringen.

Jeg har alltid trengt å få sortert tankene mine, men jeg ble enda mer sinnsforvirret, det ble enda mer kaos i hodet mitt, tanker, og hva som var ekte og ikke.

Flere informanter nevnte også en annen funksjon ved barnehøring, nemlig at foreldrene kunne få snakke med en mekler som en nøytral tredjepart og få hjelp til å løse eventuelle konflikter seg imellom.

Jeg synes det også var viktig at mamma og pappa fikk prate sammen med litt hjelp, for jeg vet jo at de ikke har vært så gode til å bli enige om ting før, så da ville jeg at de skulle få hjelp uten at de begynte å krangle og at de pratet om det da.

En annen informant beskrev at hun var redd foreldrene gikk hjem etter barnehøringen med en isfront mellom seg. Hun hadde ønsket at foreldrene kunne snakke sammen i mekling etterpå, fordi en mekler kunne hjulpet dem å snakke sammen som voksne uten at de ble usaklige.

Informantene i min studie er også opptatt av hvordan presentasjonen av deres meningsutsagn til foreldrene ble gjennomført. Dette ble løst litt ulikt i barnehøringene, der noen var sammen med foreldrene når mekler fortalte hva barna hadde sagt og noen ikke var med.

En informant hadde en negativ opplevelse når mekler presenterte budskapet for foreldrene. Informanten var tilstede, og opplevde at mekler omtalte henne i tredjeperson mens hun satt der.

Hun sa veldig sånn; ja Emma ønsker ditt, Emma mener datt, Emma har sagt det, så hun snakket for meg mens jeg satt der, så jeg følte meg så sinnsykt dum, sånn herregud, hun satt rett foran meg og snakket til mamma og pappa som om jeg ikke var der.

Denne informanten opplevde også et sterkt ubehag under møtet, fordi en av foreldrene begynte å gråte. Informanten skulle ønske hun fikk valget om hun skulle være med under presentasjonen eller ikke, og ville gjerne sluppet det.

Så så jeg hvor skuffet pappa ble over det hun sa, han begynte å gråte, og da ble jeg dritlei meg, jeg fikk så dårlig samvittighet, ble så sinnsykt vondt inni meg..

En annen informant syntes det var greit å være med når foreldrene fikk høre hva de hadde snakket om i barnehøring, men tenker nå at det var fordi de var enige med foreldre.

Det var egentlig ganske greit, jeg tror at hvis vi ikke hadde hatt de samme meningene som mamma og pappa, så tror jeg jeg hadde syns det var ganske ekkelt. Da ville jeg kanskje helst ikke vært med og fortalt det videre.

Mekleren i denne barnehøringen presenterte innholdet i budskapet og sa ingenting til foreldrene om hva barna hadde fortalt om bruddet eller hvordan de hadde det. Mekler og barna hadde blitt enige om hva som skulle sies til foreldrene, og mekler presenterte dette mens barna hørte på.

Ingen av informantene valgte å holde tilbake noe informasjon overfor foreldrene, men en informant husker ikke om hun fikk muligheten til å velge hva som skulle sies til foreldrene. Informanten som ikke var med under presentasjonen, mente foreldrene tok budskapet greit. De har ikke snakket om det i ettertid. Hun har heller ingen sterke negative eller positive følelser knyttet til dette, annet enn viktigheten av at foreldrene fikk vite hva hun mente.

De av informantene som ikke var til stede når innholdet ble presentert, syntes det var positivt og fint at foreldrene fikk vite hva de tenkte. Den ene informanten mente det var det beste å ikke være med når foreldrene fikk gjengitt innholdet i barnehøringen.

Det kunne jo vært litt sånn der det hadde kanskje vært litt vanskelig for meg på den tiden. Sånn. Når jeg tenker over det. Kanskje det ikke hadde vært så lurt, kanskje det ble best at det ble som det ble.

Hun tenker at en oppsummering sammen med foreldrene kunne blitt vanskelig fordi hun hadde et dårlig forhold til faren sin. På den ene siden kunne det vært positivt å få snakket om temaet med faren til stede. På en annen side hadde hun nok blitt ganske skuffet om faren ikke hadde sagt noe om det til henne etterpå. Så kanskje var det til det beste at hun ikke var til stede. Informanten tenker også at dette muligens lå til grunn for at mekler valgte å ikke ta henne med på møtet med foreldrene.

På spørsmål svarer informantene at de er positive til oppfølgingssamtaler i etterkant av barnehøringen og mener det er viktig å tilby dette. En av informantene hadde en avtalt oppfølgingssamtale, mens en var tilbake for et annet tema ved familievernkontoret. En sier hun kunne godt tenkt seg å ha vært tilbake igjen, kanskje etter et år for å snakke om hvordan det har gått med løsningen de kom fram til. Hun kunne tenkt seg å ta opp temaer hun var misfornøyd med, som fordeling av ferier. Denne informanten peker på at oppfølgingssamtale kan være spesielt nyttig når det gjelder yngre barn i høring.

Det kan også være positivt med barnehøring senere for de som var små når de blir litt eldre, for å se om det har gått bra.

Informanten som deltok på oppfølgingssamtale, hadde likevel ikke en positiv erfaring. Hun opplevde at det ikke ble rom for å undersøke hvordan det egentlig hadde gått, at foreldrene ble spurt først om hvordan det hadde gått siden sist, og at det derfor ble vanskelig for henne å si hva hun tenkte.

For jeg følte at det var liksom et veldig sånn press på meg at jeg måtte si det går bra, og det føler jeg i dag også. Hun spurte hvordan det gikk da. Og da følte jeg måtte si at det gikk bra, selv om det ikke gjorde det.

Hun beskrev at avgjørelsen om samvær ble tatt raskt og uten å sjekke ordentlig ut hva hun ville, og hun fikk ikke snakke med mekler alene på denne oppfølgingsamtalen.

Da har jeg kanskje turt å slippe meg litt løs. Til å altså, å tørre og si hvordan det egentlig var da.

Denne informanten understrekte betydningen av å få snakke alene med mekler. Hun pekte på at hun følte seg presset til å si at det gikk bra når foreldrene var til stede og hørte på.

Men hele den oppfølgingsamtalen kunne vi vært foruten, vi kjørte liksom til byen for å høre på ingenting.

Informanten som ikke følte at hun ble sett og møtt på en god måte, fortalte at den opplevelsen hadde store negative følger for henne.

Jeg vært ganske modig og søkt hjelp liksom og så får jeg det ikke. Da blir jeg veldig sånn ... da. ... jeg føler at hele tårnet mitt raste, ikke sant. Jeg tror det var det familievernkontoret som ble en sånn start på en skikkelig vond selvfølelse i alle fall, ja, selvfølelse..

Flere av informantene svarte at barnehøringen for dem var et betydningsfullt møte med et hjelpeapparat der de skulle snakke om noe som var vanskelig. Informanten som ikke følte at hun ble møtt, sier denne erfaringen gjorde det vanskelig for henne å søke hjelp i ettertid. Hun har klart å ta imot hjelp nå, men tenker at barnehøringen ødela ganske mye fordi den førte til at hun la mer lokk på følelsene sine og det ble vanskeligere for henne å åpne seg for andre senere i livet. Informantene som hadde en positiv opplevelse i barnehøringen, svarer at dette har gitt dem mer tillit til hjelpeapparatet. En informant sier at hun opplevde at det var noen utenom familien som brydde seg om hvordan hun hadde det.

Det er jo en god følelse og det gjør at man stoler mer på, på systemet holdt jeg på å si, eller ja. Da kanskje man ikke er så redd for det senere da. Når man vet at det, at man blir hørt.

6.4 Opplevelsen av å medvirke

Informantene i denne studien satte ord på det å medvirke i avgjørelser som er viktige i livene deres. Flere av informantene beskrev hvordan opplevelsen av barnehøring nå i etterkant også handler om hvilken reell påvirkning de hadde, og hvordan medvirkningen eller deltagelsen opplevdes for dem. Informantene bekrefter også at de opplevde at deres budskap ble tatt hensyn til, og at deres innspill ble fulgt av foreldrene i etterkant av barnehøringen. Det at alle barn skal ha rett til en obligatorisk barnehøring er de også opptatt av.

De fleste informantene beskriver at selv om det er viktig å bli hørt om meningen sin, handler barnehøringen om mer enn det.

Og at det (å bli hørt) hadde en mening utover det å kunne si akkurat de ordene.

Det å bli hørt betyr mer enn å bare fortelle hva man ønsker og vil, men også opplevelsen av at ens mening er viktig og at man får muligheten til å medvirke i avgjørelser som er viktig for en selv. Alle informantene framholdt som sagt at det var viktig å få muligheten til å si sin mening og det framstår som selvfølgelig for informantene å uttale seg om hvordan familien skulle organiseres etter bruddet.

Jeg tenker jo at det var veldig viktig, at jeg følte at jeg ble hørt i den saken. For at det handlet jo om mitt liv også, ikke bare mamma og pappa sitt. Jeg husker jeg tenkte det.

En annen informant tror det hadde gitt en dårlig følelse å ikke bli hørt. Hun tror hun ikke hadde følt seg ivaretatt, og blitt sur og lei seg. Det å ikke bli hørt kan gjøre det vanskeligere å akseptere hva som blir bestemt, sier informanten.

Ingen av informantene husker å ha fått informasjon om sine rettigheter til å bli hørt. En informant mener at om ikke barn får direkte informasjon om sine rettigheter, så må foreldrene få det. Videre synes en annen informant det var greit med informasjon om hvilke samværsordninger som var mulige og hvordan andre i samme situasjon gjorde det. Ingen av informantene trodde de visste noe spesielt om barnehøringen i forkant, annet enn at de skulle snakke om hvordan de hadde det, eller at de skulle si sin mening om hvor de skulle bo. En informant trodde mekler kunne bestemme samværet med faren. Informasjonen om barnehøringen fikk de overbragt fra sine foreldre.

En av informantene hadde klare forventninger til mekler og barnehøringen om at samtalen skulle dreie seg om hvordan hun hadde det.

Nå skal jeg til psykolog liksom, nå skal jeg snakke med helsesøster level mye opp liksom.

En slik forventning kan lett føre til at den unge ikke opplever at barnehøringen blir som man tror eller ønsker.

En informant reflekterte over barnehøringens innvirkning på foreldrenes samarbeid. Informanten har alltid tenkt at det gikk bra fordi foreldrene samarbeidet godt, men nå har hun tenkt at det kanskje hadde noe med barnehøringen og det som skjedde i mekling å gjøre.

Jeg har ikke tenkt over hvor mye den (barnehøringen) egentlig kan ha påvirket hvordan ting skjedde, at vi faktisk var der, at vi gjorde det på familievernkontoret.

Hun tenkte ikke mye over det da og tok det for gitt at hun skulle bo hos mor. Nå tenker hun at resultatet kunne blitt annerledes uten barnehøringen. Hun har sett at andre foreldre har hatt konflikter, men kan ikke huske at hennes foreldre har hatt konflikter om samvær og bosted. Nå i etterkant lurer hun på om det hadde noe å gjøre med at de var i mekling.

Alle informantene i denne studien mener at barnehøringen var viktig og at barnehøring er noe de anbefaler til andre barn og ungdommer. Selv informanten som hadde en dårlig opplevelse mener dette.

Ja. Jeg sier det nå fordi det er viktig ... selvfølgelig anbefaler jeg det til alle, men jeg anbefaler ikke det på grunnlag av min opplevelse for jeg ser på den opplevelsen som en svikt i systemet.

Flere av informantene tenker også at barnehøring burde være obligatorisk. En informant sier at det kan være vanskelig om det er foreldrene som skal ta initiativet til barnehøring, fordi det kan være et tabu for dem å motta hjelp. Videre kan obligatorisk høring gjøre at barns deltagelse blir uavhengig av foreldrenes initiativ. En annen informant mener barn blir fratatt en rettighet hvis ikke barnehøring er obligatorisk ettersom det da blir forelderen som bestemmer. På denne måten får alle en mulighet til å medvirke.

Det er nesten som man blir fratatt noe, at man ikke får den muligheten fordi foreldrene bestemmer at man ikke skal. Tenker at det er viktig at alle får mulighet.

Noen av foreldrene som velger bort høring av barn, har barn som skulle deltatt i barnehøring. Dette er barn som ikke har det bra og som ikke blir sett av andre voksne, er denne informantens mening.

En informant er mer skeptisk til obligatorisk høring ved mekling, fordi noen barn kan være redde for vold og sanksjoner etter barnehøringen. Etter denne informantens mening kan obligatorisk høring føre til at barnet bli presset inn i en ubehagelig situasjon barnet egentlig trenger skjerming mot.

Det er jeg litt usikker på, jeg føler på en måte at det burde være det (obligatorisk), men så skjønner jeg at de som er redd for foreldrene sine og ikke, ja, kan bli slått og sånne ting.

Også saker som er mindre alvorlige, kan være ubehagelige. Men informanten har tro på at det kan være nyttig å delta i barnehøring for å få bedre løsninger på sikt.

Hvis de liksom sier sin mening og ikke vil være med den ene så blir den personen sur da. Så skjønner jeg at de ikke har så veldig lyst til å være i en sånn høring, sånn at de blir satt i den situasjonen ... Men da er det jo viktig at det, at den meklerin finner en løsning da, hvor det kommer til å gå bra.

Disse fire kategoriene av funn, å bli sett, å bli hørt, å bli ivaretatt og opplevelsen av å medvirke, representerer informantenes uttalelser som er relevant for problemstillingen og vil drøftes videre opp mot kunnskapsgrunnet og i lys av teorier om medvirkning og anerkjennelse.

7 Diskusjon

I dette kapitlet vil jeg drøfte funnene mine opp mot problemstillingen, som handler om informantenes opplevelse i barnehøring, i lys av anerkjennelse og medvirkning. Jeg vil også koble funn i min studie opp mot tidligere forskning og kunnskapsgrunnlag og avslutte med praktiske implikasjoner for barnehøring- og meklingsfeltet, samt behov for videre forskning og en kort metodediskusjon.

7.1 Å bli hørt og sett– mekler som utgangspunkt for anerkjennelse i barnehøringen

Meklerens rolle er helt sentral i mine informanters opplevelser. I intervjuene framhever de at det er avgjørende å bli møtt på en god måte av mekler og at mekler tilrettelegger for medvirkning gjennom gode rammer. Den som snakker med barn blir viktig i konteksten rundt barnet og som en premissgiver for de dynamiske prosessene som skjer i møte mellom barn og voksen i en slik meningsdannelse (Skauge et al., 2021).

Mine funn samsvarer med mange studier, både nasjonalt og internasjonalt, som viser at barn opplever mekler som betydningsfull i barnehøringen. Strandbu et al. (2020) beskriver at forhold ved meklerin var et av hovedfunnene når det gjaldt studien av hvorfor barn er tilfredse med å delta i mekling. De peker på at barn opplever forhold ved mekler og meklerordningen som avgjørende for at de hadde en positiv opplevelse. Eikrem og Andenæs (2021) finner at barna uttrykker en høy tillit til mekler, og Hoviosen (2013) beskriver meklerin som nøkkelpersonen i barnehøringen.

Informantene bruker betegnelsene å bli sett og hørt, og felles for disse mener jeg er opplevelsen av å bli anerkjent. I denne oppgaven knyttes anerkjennelse av barnet både til relasjonen mellom mekler og barn, men også til en anerkjennelse av barnet i familien, samfunnet og som medborger. Synet på barnet som en meningsbærende, kompetent aktør handler i stor grad om en anerkjennelse av barnet og dets rettigheter. Slikt sett kan også de fire hovedfunnene tolkes som uttrykk for opplevelsen av anerkjennelse av barnet i barnehøringen. Det å bli hørt og sett i relasjonen med mekler, handler om anerkjennelse i møtet med den andre, mens det å medvirke og det å bli ivaretatt med sine behov kan beskrives som en anerkjennelse i en større sammenheng.

Mekler framstår slik som svært viktig for opplevelsen av barnehøring. Saposnek (2004) hevder at barns deltagelse bare blir så god som metodikken og kompetansen til den som

snakker med barn. Barns deltagelse er avhengig av at mekler klarer å ta inn barnets subjektive opplevelse. Mekler må ha kunnskap om kommunikasjon med barn, være i stand til å tilpasse samtalen til det enkelte barns alder og utvikling, og være komfortable i møte med barn (Saposnek, 2004). Ådnanes et al. (2011) at meklere selv ønsker mer kompetanse på hvordan man kan involvere barn direkte i mekling. Solberg (2010) belyser også meklers kompetanse når det gjelder samtalemotodikk som en viktig dimensjon i barnehøring. Samtaleferdigheter defineres ikke bare som et håndverk, men også en kunst der uttrykket, følelsene og innlevelsen er viktig. Det å se barn vil her bety at man beveger seg fra et håndverk til en kunst, med å bruke seg selv som et instrument, og gi en sterkere emosjonell kontakt blant annet gjennom kroppsspråk. Mine informanter gir også mange beskrivelser av meklers kroppsspråk og innlevelse i barnehøringen.

En av mine informanter bruker uttrykket «å lytte på et dypere nivå». Schibbye og Løvlie (2017) beskriver hvordan man gjennom en anerkjennende holdning i møte med barn og unge bekrefter dem som et subjekt i relasjonen. Det betyr at man forholder seg til barns opplevelsesverden og bekrefter barns opplevelser og validerer deres følelser. Dette er essensielt for å høre og se barnet i samtalen. Schibbye og Løvlie (2017) er opptatt av hvordan man lytter i samtalen og beskriver at man må være åpne og aksepterende for det barn forteller, og sette til side egne råd og innspill.

Informantenes beskrivelse av det å bli sett i barnehøringen handler ofte om meklers kroppsspråk og emosjonell kontakt med dem. Schibbye og Løvlie (2017) kaller kroppsspråket for språket for følelser og følelsesmessige opplevelser. En informant beskrev at hun ble hørt, men ikke sett, og dette handlet i stor grad om ikke å bli bekreftet og anerkjent. Informanten beskrev at mekler framsto mimikkfattig og manglet varme, og responderte ikke på hennes følelsesuttrykk. Dette ble en sterk og skjellsettende opplevelse for informanten, og førte til at hun senere ikke hadde tillit til å fortelle hvordan hun hadde det. Opplevelsen av å ikke bli møtt, at ens følelser og opplevelsesverden ikke var viktig, kan dermed oppleves som en krenkelse av ens verdi som menneske (Schibbye og Løvlie, 2017). Som denne informanten beskrev det; «det ble starten på en veldig negativ selvfølelse».

Jeg mener ut fra mine funn at anerkjennelse i relasjonen er grunnlaget for medvirkning og ivaretagelse. Om barn ikke blir hørt og sett i barnehøringen, altså at de ikke møter anerkjennelse i relasjonen, er dette i ytterste konsekvens en krenkelse av barn i en sårbar situasjon og en krenkelse av deres rettigheter. Det å ikke bli ivaretatt beskrives som noe som i stor grad preget opplevelsen til denne informanten og førte til at hun etter oppfølgings samtalen ikke hadde fått medvirket i tilstrekkelig grad, og ikke følt seg emosjonelt ivaretatt. Dette tenker hun har gitt henne vansker når det gjelder psykisk helse og tillit til hjelpeapparatet generelt. Konsekvensen var at hun lukket seg og lot være å fortelle mer om hvordan hun hadde det. Det å ikke bli møtt og ivaretatt i en sårbar situasjon kan føre til negative konsekvenser for barnet selv og dets mulighet til å medvirke, men også for barnets psykiske helse.

En informant sier hun tenkte i forkant av barnehøringen at hun skulle få snakke med en psykolog, en «helsesøster level up», som man kan forstå som at hun hadde en tydelig forventning om at samtalen skulle ha et terapeutisk innhold. Informantene i denne

studien beskrev at foreldrene deres informerte dem i forkant av barnehøringen om at de skulle snakke med noen om hvordan de hadde det og fortelle hvordan de ønsket å ha det etter bruddet. Eikrem og Andenæs (2021) sier at foreldrene i deres studie slo fast at en barnehøring kunne «lære barn å snakke om følelser». Foreldrene mente også at barnehøring kunne fungere som en innsjekk og kontroll om barnet hadde det bra i situasjonen. Eikrem og Andenæs (2021) mener at dette viser en terapeutisk dreining i mandatet for barnehøring.

Informantene i min studie beskriver at de i etterkant av barnehøringen hadde en følelse av ro og lettelse. Det var en god følelse å få satt ord på ting. Mange studier støtter at det er bra for barns psykiske helse å få snakke med en kompetent voksen om tema som er viktige for dem (Vis et al. 2011). Hoviosen (2013) sier hennes informanter beskrev det som en lettelse å få snakke åpent og fortrolig med mekler om «alt som er inni meg». Dette fungerte som en hjelp til å sortere tanker og ventilere, samt et bidrag til den «meningsskapende» dialogen (Hoviosen, 2013). En informant i min studie sier hun hadde trengt å få sortert tankene sine, men det ble enda mer kaos etter barnehøringen.

Det å ikke skulle bli hørt i meklingen, hadde ikke vært noen god opplevelse mener en informant. Om hun ikke hadde blitt hørt, hadde hun nok reagert med å bli sur og lei seg og hatt større vansker med å akseptere det som var blitt bestemt i meklingen. Paulsen (2022) understreker at ved å medvirke kan barn og unge oppleve at de får en større oversikt, forutsigbarhet og kontroll i livene sine. En oppløsning av familien kan være krevende og kaotisk for barn og unge, og en manglende medvirkning kan føre til en opplevelse av avmakt og at de ikke har kontroll over egne liv.

Informantene i min studie beskrev også at opplevelsen man har i barnehøring kan fremme eller svekke tilliten til hjelpeapparatet og innvirke når man eventuelt skal søke hjelp senere. Vis et al. (2011) peker også på at relasjonen med hjelpere kan forsterkes med å legge til rette for medvirkning på en god måte. En informant sier at det at noen utenom familien også brydde seg om hvordan barna hadde det det, ble en positiv opplevelse for henne og styrket henne i troen på at det finnes hjelp om man trenger det.

Å ha muligheten til å sette ord på meninger og følelser og å bli møtt på en god måte av mekler vil dermed både gi anerkjennelse i møtet, men også gi muligheter for anerkjennelse utover selve møtet. Anerkjennelse i relasjonen er dermed helt nødvendig som utgangspunkt for medvirkning og ivaretagelse. Schibbye og Løvlie (2017) sitt anerkjennelsesbegrep kan forstås som en metodisk tilnærming til samtalen, en holdning til barn og også et rammeverk for samfunnets tilrettelegging for barns medvirkning og rolle i samfunnet. De beskriver anerkjennelse i relasjon som sammenfallende med vår holdning til barn. Dette påpeker Paulsen (2022) også når hun sier at synet vårt på barn, påvirker hvordan vi utformer tiltak og rammer for barns medvirkning.

7.2 Anerkjennelse som ramme for barnehøring

Honneth (2008) hevder mennesket er et anerkjennelsessøkende vesen, og gjennom et gjensidig samspill med andre utvikler vi vår identitet. Vi søker anerkjennelse i familien, den rettslige sfæren og den solidariske sfæren. Anerkjennelse er avgjørende for at vi

utvikler en sunn selvforståelse og motstandskraft. Jeg tenker anerkjennelse er relevant i denne studien fordi tolkningen av funnene viser at barn beskriver at de trenger å bli anerkjent både i barnehøringen, men også i familien og i samfunnet gjennom medvirkning.

7.2.1 Anerkjennelse i familierelasjoner

Honneth (2008) beskriver tilknytningen i familien som den første og opprinnelige formen for anerkjennelse av individet. De sterke emosjonelle båndene bestående av hengivenhet og kjærlighet er grunnlaget for dannelsen av identitet, gjennom selvtillit og etter hvert uavhengighet (Honneth, 2008). I barnehøring er utgangspunktet enten at primærfamilien har blitt oppløst ved et samlivsbrudd, eller at det er konflikt mellom foreldrene. Barnehøringen kan bli viktig som en anerkjennelse av barnets behov og status i familien, og at barnet blir betraktet som et meningsbærende, uavhengig individ samtidig som barnets behov for omsorg og beskyttelse blir ivaretatt.

I denne studien kom det fram at barn er opptatt av relasjoner innen familien, som forholdet mellom barn og foreldre og foreldrene imellom. Barn ønsker at foreldrene skal få hjelp til å løse konfliktene sine, og at barn og unge selv blir ivaretatt i møtet med foreldrene når de får presentert budskapet deres. Flere informanter uttrykker at de ikke har blitt hørt av foreldrene sine eller at de ikke har det forholdet til i alle fall en av foreldrene som skal til for å kunne si det de mener. Sånn sett kan barnets individuelle behov og identitet som et meningsbærende individ anerkjennes i relasjonen med foreldre gjennom barnehøring. Informantene ønsket også at foreldrene skulle få bistand til å håndtere konfliktene seg imellom og snakke sammen. Det ligger slik en tiltro fra informantene til at mekler kan bidra til en bedre fungering og stemning mellom foreldrene etter bruddet. Det å dempe konfliktnivået mellom foreldrene, kan være en viktig oppgave i mekling både overfor foreldre og barn. Det kan føre til at barna slipper å ta ansvar i og bekymre seg for foreldrenes konflikt.

I min oppgave var flere informanter opptatt av presentasjonen av budskapet de hadde til foreldrene. De fleste mente de fikk bestemme hva som skulle sies videre til foreldrene, altså innholdet i budskapet i barnehøringen. Det å skulle være tilstede sammen med foreldrene under presentasjonen av barns budskap opplevdes ulikt for informantene. En informant beskrev dette som en vond og vanskelig opplevelse, der hun ikke følte seg ivaretatt, mens en annen opplevde det som greit, men tenker at om hun og foreldrene ikke hadde vært enige kunne det blitt krevende for henne å være tilstede. Hoviosen (2013) har også funnet at i stor grad var dette belastende for barn slik det ble gjennomført hos hennes informanter. Hun stiller spørsmålsteget ved om meklere ikke forstår hvor vanskelig dette er for barn, og knytter det til meklernes usikkerhet og kompetanse når det gjelder tilretteleggingen av barnehøring. I min studie ønsker informantene at man selv kan velge om man vil være med når foreldrene får høre hva man har sagt. Om barna ikke er med når foreldrene får vite budskapet, kan det være viktig at man snakker med foreldrene om hvordan ivareta barnet i etterkant.

En informant reflekterer over dette å være tilstede sammen med foreldrene når de skulle fått høre hva hun hadde sagt. Hun beskriver at hun ikke tror det hadde vært så greit for henne å være sammen med far i en slik situasjon. Hun tror at om han ikke hadde

respondert med interesse eller omsorg, hadde det blitt vanskelig for henne. Muligheten for ikke å bli sett og anerkjent av en forelder i denne situasjon beskrives som ubehagelig av informanten. Om det er vanskelige forhold mellom en eller begge foreldrene og barnet, kan dette være en mulighet for bedre forståelse og økt kommunikasjon dem imellom om det håndteres riktig, peker informanten på. Slik kan mekler få en rolle der man legger til rette for en gjensidig anerkjennelse mellom barn og foreldre i større grad.

I familien eller primærrelasjon beskriver Honneth (2008) at mangel på anerkjennelse også kan være fysiske krenkelser eller krenkelse av integritet, som omsorgssvikt og mishandling i ytterste konsekvens. Barnehøringens mulige avdekkende funksjon nevnes av en informant som sier det var mange «røde flagg» som ikke ble plukket opp av mekler. Sårbare situasjoner krever kompetanse fra mekler og dette legger grunnlaget for ivaretagelse av barns behov. Slik sett kan barnehøringen ha en avdekkende funksjon der man må ivareta barnet og barnets behov for beskyttelse. Vis et al. (2011) og Skauge (2021) peker også på at å avdekke bekymringsfulle omsorgsvilkår kan være en følge av barns medvirkning, som vil ha en positiv virkning på barns situasjon.

Man kan forstå dette som uttrykk for at informantene ser barnehøringen som en mulighet for å hjelpe med vansker i relasjonene i familien i brudd, - eller konfliktsituasjoner, og øke den gjensidige anerkjennelsen i relasjon til foreldrene. Barn er opptatt av foreldrenes anerkjennelse og ønsker at barnehøringen på flere måter kan hjelpe dem og foreldrene i familierelasjonene gjennom å løse vansker dem imellom. Honneth (2008) mener anerkjennelse i familien er grunnlaget for at barn utvikler uavhengighet og selvstendighet. Om barnehøringen kan føre til en bedre relasjon innad i familien og minske eventuelle konflikter kan dette sikre at barn blir anerkjent i familien, og støtte barns utvikling videre. Andre studier har også vist at barns medvirkning kan rette foreldrenes blikk mot barnet i stedet for mot konflikter med den andre forelderen (Haugen og Rantalaiho, 2010). Også der det ikke er konflikt eller vansker, vil en barnehøring kunne hjelpe foreldrene å sikre barn en anerkjennelse gjennom å få sørge for at barnets mening blir tydeliggjort og løftet fram gjennom barnehøring.

7.2.2 Rettslig anerkjennelse

Rettslig anerkjennelse er Honneth (2008) sin andre form for anerkjennelse, og knyttes til de individuelle rettighetene i lovgivningen, både strafferettslige og rettigheter når det gjelder medvirkning. Denne anerkjennelsesformen er sentral med tanke på barnehøring og kan gjenkjennes i både FNs barnekonvensjon og Lov om barn og foreldre. Den historiske utviklingen av barns rettigheter kan forstås på bakgrunn av denne formen for anerkjennelse. Å bli anerkjent rettslig handler om utvikling av selvrespekt (Honneth, 2008), og denne sammenhengen ser man også ved barns medvirkning (Paulsen, 2022).

Mine informanter er tydelige på at de ville bli hørt og at det var viktig at de ble det. En informant sa at det å bli hørt handlet om mer enn bare si de ordene. En annen fortalte at det var veldig viktig at hun følte at hun ble hørt i den saken. Både i denne studien, tidligere kunnskapsgrunnlag, og forskning på barns medvirkning i mekling, oppleves det for barn som rimelig at de skal medvirke i saker av betydning for dem selv (Goldson, 2006, Birnbaum og Saini, 2012, Rød et al., 2008, Strandbu et al., 2016).

Alle informantene mine opplevde at deres innspill og meninger ble lagt til grunn for avtalene som ble laget i etterkant. Bakgrunnen for dette kommer ikke fram i intervjuene, men informantene opplevde at de hadde en reell påvirkning i det som ble bestemt. Det å bli anerkjent i den rettslige sfæren fører til utvikling av selvrespekt gjennom å oppleve at man er likt verdsatt med andre individer i samfunnet (Honneth, 2008). Spørsmålet er om man kan si det er anerkjennelse å la barn medvirke uten at det er lagt til rette for at barn kan ha muligheten til å påvirke. Rettighetsberøvelse er mangel på anerkjennelse hevder Honneth (2008), og sier videre at i den rettslige anerkjennelsen skal den enkelte ha like muligheter som andre til å delta i en «diskursiv viljesdannelse», altså at barn også skal ha en reell mulighet til å kunne gjøre seg opp en mening og medvirke på like vilkår som voksne. Paulsen (2022) beskriver lignende funn i sin forskning på barns deltagelse innen barnevernsfeltet, der barn deltok på møter uten at de følte at de hadde en reell påvirkning. Dette førte til at ungdommene mistet tilliten til systemet og det å delta. For å legge til rette for en mest mulig reell medvirkning også i mekling, må man se på selve gjennomføringen av barnehøring.

Mine informanter beskrev at de hadde lite forkunnskap om barnehøringen før de kom. De som husket hva de visste i forkant, mener foreldrene bare fortalte det de trodde det gikk ut på. §31 i Barneloven gir barn rett til informasjon om forhold som er av betydning for dem. I rapporten «Barnets stemme stilner i stormen» beskrives at barn ikke får god nok informasjon om bruddet, familiesituasjonen i etterkant, eller om retten til medbestemmelse og hvordan man kan delta (Barneombudet, 2012). Hoviosen (2013) gjentar det samme; at barn i liten grad er forberedt til samtalen i mekling. Eikrem og Andenæs (2021) viser i sin kvalitative studie at foreldrene heller ikke virker å vite helt hvordan de skal presentere barnehøringen for barna, og ender stort sett ut med å beskrive at de skal snakke med en «snill person som skal snakke med dem om hvordan de har det». Selv om dette kan ufarliggjøre og trygge barn i forkant av en barnehøring, kan det stilles spørsmål ved om dette er tydelig nok for alle barn som en forutsetning for å uttale seg og medvirke. En av mine informanter trodde at mekler kunne ta avgjørelsen om hvor mye samvær hun skulle ha med far. Dette vil gi en annen innfallsvinkel til barnehøring enn å bare skulle snakke med noen om hvordan man har det.

På spørsmålet om barnehøring burde være obligatorisk, mener informantene mine det. En informant sier at om det er foreldrene som skal bestemme om man skal delta i barnehøring, er det som om man blir frarøvet en rettighet. Når barn skal delta i mekling, er det som nevnt tidligere foreldre som ber om meklingen i utgangspunktet. Informantene problematiserer det at foreldre skal bestemme om de skal i barnehøring, blant annet fordi foreldrene kan oppleve det som tabu å ta imot slik type hjelp, eller at de ikke vil at barnet skal bli hørt. Barnekonvensjonen slår fast at barns individuelle rettighet til å uttale seg ikke kan stoppes eller bestemmes av foreldre (Barlund 2015).

Mine informanter beskrev tydelig hva de tenkte måtte ligge til grunn i selve barnehøringen for at meningen deres skulle komme tydelig fram. Som vist tidligere peker informantene på at kan dette være avhengig av en rekke ting, blant annet meklers kommunikasjonsferdigheter, rammer i barnehøringen og forventninger i forkant. Samtale alene med mekler er også viktig for reell medvirkning. En informant beskrev at hun ikke torde å fortelle alt på oppfølgingssamtalen for hun ikke fikk snakke med mekler alene. Videre må mekler motta budskapet, altså fange opp det barnet sier og forstå budskapet riktig og sammen med barnet bestemme hva som skal bringes videre til foreldrene. Her

kan mekler misforstå hva barnet mener, eller barnet kan begrense hva som fortelles videre til foreldrene av ulike årsaker.

Når det gjelder tilbakemeldingen til foreldrene er det viktig at foreldrene også forstår budskapet og legger dette til grunn i for eksempel utarbeidelse av en samværsavtale. Man vet at i noen tilfeller legger ikke foreldrene barns ønsker til grunn for avtaler som blir gjort. Det er viktig at barn vet at retten til å bli hørt eller medvirke ikke er retten til å bestemme. Det viser seg også at hvorvidt barnets mening legges til grunn i for eksempel avtaleutforming kan oppleves som mindre problematisk av barn selv. I internasjonale studier (Birnbaum og Saini, 2012, Kaltenborn, 2001), mener man å finne at barn ikke har en forventning om å bestemme, men er fornøyde med å delta, mens i Hoviosens studie ble informantene skuffet og forbauset over at de ikke fikk innflytelse over avtalene som ble inngått (Hoviosen, 2013). I etterkant av barnehøringen opplevde informantene i min studie at deres ønsker ble lagt til grunn. De bekrefter også at de ønsket å komme tilbake og snakke med mekler en gang til.

Barnehøring er som vist en sammensatt prosess, og barns reelle medvirkning og anerkjennelse er avhengig av mange elementer i denne prosessen. For at barn kan anerkjennes, som i Honneths rettslige anerkjennelse, må barns medvirkning legges godt til rette for. På hvert trinn kan prosessen med barn og unges medvirkning stoppe opp. Barne- og likestillingsdepartementet i Norge har satt et måltall på 30% deltagelse for barn i mekling i 2019. Slik Ulvik (2009) nevner, er den retoriske kampen for barns medvirkning vunnet, men en bekymring kan være at den reelle påvirkningen uteblir og at måltall og lovforslag blir viktigere enn innhold. En økning i antall barnehøringer kan slik representere en symbolpolitikk. Dette nevner Paulsen (2022) også som en bekymring knyttet til barns medvirkning generelt. Inviteres barn inn til møter bare fordi man har fokus på å oppfylle et måltall på antall barn i deltagelse, trenger ikke dette å bety at man har lyktes i å involvere barn mer i meklingsprosessen.

Hvordan barns deltagelse påvirker mekling og andre medvirkningsprosesser, har også vært gjenstand for forskning. En informant som ser tilbake, tenker at barnehøringen kan ha påvirket både konfliktnivå og gjennomføring av samvær. Hun sier at hun ikke har tenkt over det før nå, men peker på at det ikke var en selvfølge at konfliktnivået var lavt og at samværet ble slik hun ønsket, og kobler dette til sin medvirkning gjennom barnehøringen nå i ettertid. Skauge et al. (2021) kaller dette den instrumentelle verdi, der barns medvirkning er et middel for å oppnå et mål. I barnehøring er barns deltagelse blant annet forankret ut fra at man ønsker å forsikre seg om at barnets beste ivaretas ut fra at barn selv deltar.

Man har også i større grad beveget seg mot at barns medvirkning er en prosess og ikke en enkeltstående hendelse (Paulsen, 2022). Anerkjennelse forutsetter at barns deltagelse i mekling gjennomføres på deres premisser, slik at foreldres konfliktema eller andre hensyn ikke blir styrende for barnehøringen. Å tvinge barns medvirkning inn i for «trange» rammer, vil komme i konflikt med den rettslige anerkjennelsen, der barns selvstendige rettighet knyttet til like muligheter til å medvirke er viktigst.

7.2.3 Anerkjennelse i et verdifelleskap

Det å ha en tilhørighet til et verdifelleskap, og ha en opplevelse av at ens egenskaper og individualitet anerkjennes, er det som kjennetegner Honneth sin tredje anerkjennelsesform; solidaritet eller sosial verdsetting. Knyttet til utviklingen av identitet, mener Honneth (2008) at anerkjennelse i denne sfæren fører til selvverdsetting. En person føler seg verdifull, eller ansett, om den vet at den anerkjennes for prestasjoner eller egenskaper som er sosialt verdsatt. Dette kan for eksempel knyttes til en yrkesutøvelse, men også det å bli anerkjent som en kompetent medaktør og deltager i samfunnet. Synet på barnet har endret seg og dette kan forstås som en form for anerkjennelse knyttet til det å være barn, der man tenker at barn er kompetente, meningsbærende aktører, og slik anerkjenner barn i et verdifelleskap.

Mine informanter opplevde at det å bli hørt i meklingsgjorde at de fikk tillit til hjelpeapparatet og systemet, som de sa. Det å oppleve at noen utover familien brydde seg, kan tolkes som en form for anerkjennelse i et verdifelleskap. Videre opplever informantene at barn har en selvfølkelig plass i det å medvirke på hvordan familien skal organiseres etter et brudd. Det å møte en sosial verdsetting i selve barnehøringen kan settes i sammenheng med å bli møtt og behandlet med verdighet og anerkjennelse. Videre kan også Eikrem og Andenæs (2021) sin forståelse av barnehøring være nyttig å forstå gjennom solidarisk anerkjennelse. De beskriver en forståelse som befinner seg mellom dikotomien av rettighet og terapi, nemlig at man i en sosiokulturell ramme deltar i en prosess knyttet til familiens brudd eller konflikt. Det å forstå barns deltagelse i en slik struktur, der man som barn møtes og anerkjennes i sin opplevelse av situasjonen og tilpasset sine ferdigheter og egenskaper (som for eksempel alder) vil gi mening også knyttet til solidarisk anerkjennelse. Barnet i egenskap av å være et barn i en familie i oppløsning, anerkjennes som et verdifullt og viktig medlem, og man deltar med sin subjektive opplevelse av sin tilværelse. Det å forholde seg solidarisk som Honneth (2008) beskriver, kan tolkes som at barn, på lik linje med voksne har en selvfølkelig plass i meklingsprosessen. Kanskje bør man delta spesielt fordi man er et barn med et barns perspektiv, i lys av å se på verden fra et barns perspektiv som et subjekt, og ikke bare en representant for barneperspektivet, som et objekt.

Mangel på anerkjennelse i verdifelleskapet, kaller Honneth (2008) for nedverdiggelse, tap av ære, eller krenkelse som mangel på anerkjennelse. En krenkelse eller manglende anerkjennelse kan i dette perspektivet vise til det Strandbu et al. (2016) kaller det reduksjonistiske synet på barnet, der man hindrer deltagelse fordi man definerer barn som sårbare individer som må ivaretas og beskyttes. Det kan også være å ikke bli møtt individuelt, som et subjekt, men med en forforståelse knyttes til det å være barn, og slikt sett ikke anerkjennes for sine egenskaper.

Anerkjennelse gjennom barnehøring kan identifiseres i alle tre sfærene Honneth (2008) beskriver, og være en nyttig forståelse av hvordan man støtter barns utvikling av identitet og selvrespekt gjennom medvirkning. Når det gjelder diskusjonen rundt medvirkning og ivaretagelse kommer spenningen mellom synet på det kompetente barnet og det sårbare barnet tydelig fram. En rigid todeling oppleves unyttig her. I denne studien kom det fram at samlivsbrudd kan være forberedt og akseptert av barn i det de kommer til barnehøring og at de er opptatt av at mekler også forstår dette, og at man

ikke opplever seg verken sårbar eller at man er i en sårbar situasjon. Sårbarheten og behovet for å bli ivaretatt i barnehøringen er derimot ingen motsetning til medvirkning som en kompetent aktør. Informanten som beskrev at hun var i en sårbar situasjon, og ikke følte at hun ble ivaretatt, er en viktig understreking av at man må legge det enkelte barnets situasjon til grunn. Gjennom å møte barn på en tilrettelagt måte har man langt på vei ivaretatt en eventuell sårbarhet. Der man oppdager at barnet har spesielle behov eller er i en sårbar situasjon, kreves kanskje en ekstra tilrettelegging for at barnets rett til medvirkning blir ivaretatt på en god måte.

Det å beholde forståelsen av at noen barn også er i en belastende situasjon på samme måte som voksne i et samlivsbrudd, og at barn har behov for ansvarlige voksne som ivaretar dem både i og utenfor barnehøring blir viktig. Barn trenger å trygges i barnehøring og meklings om at det er voksnes ansvar å håndtere vansker og konflikter i familien. Videre må man også understreke at barn må ha en mulighet til å si nei til barnehøring, der barnet har et behov for å skjermes seg eller ikke opplever at det er nyttig eller meningsfullt å delta. Å akseptere barns nei er også medvirkning og anerkjennelse.

7.3 Implikasjoner for praksis

Barnehøring skjer i krysningspunktet mellom barn, samfunn, familie og mekler, og henger tett sammen med lovgivning, synet på barn og barns medvirkning og et mangefasettert fagfelt. Sentralt i denne oppgaven har vært informantenes opplevelse i lys av medvirkning og anerkjennelse. For at barnehøring skal være en arena for at barn kan oppleve dette, er praktisk gjennomføring og rammene rundt barnehøring sentrale. Gjennomgående i studier og fagfelt finner vi diskursen rundt det sårbare eller kompetente barnet, opp mot behov for ivaretagelse eller medvirkning. Dette har gitt og vil gi praktiske implikasjoner videre når det gjelder barnehøring.

I dette spenningsfeltet mellom det sårbare og det kompetente barnet finner vi blant annet diskusjonen rundt hvilke typer saker i meklings barn skal medvirke i. Tjersland og Gulbrandsen (2017) stiller spørsmålsteget med hva meklingsordningen skal brukes til. I de sakene der det er enighet, ivaretar foreldrene barnets rett til å bli hørt og det er unødvendig at de løftes inn i barnehøring. Når det gjelder høykonfliktsaker, mener flere blant annet i det internasjonale forskningsmiljøet at man bør skjermes barn for konflikten ved å ikke ta de inn i meklings, i stedet for å trekke dem inn i og gi dem ansvar (Emery, 2003, Warshak, 2003, Tjersland og Gulbrandsen, 2017). Eikrem (2021) peker på at i mange av disse komplekse sakene med høy konflikt, er det ofte flere instanser inne og snakker med barn, som for eksempel barneverntjeneste, Pedagogisk psykologisk tjenesten i kommunen (PPT), Barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) og helsesykepleier, samt kanskje en sosialrådgiver på skolen. Strandbu et al. (2018) kaller noen av disse barna «snakketrotte», og at både foreldre og barn mister oversikten over hvem som skal ivareta hva i hjelpeapparatet. Sånn sett kan dette komplisere barnehøringens posisjon i høykonfliktsaker. Likevel er det høykonfliktsakene som nå i større grad ønskes inn i meklingsprosessen og ut av rettssystemet, ifølge lovforarbeidene som kommer i forkant av ny barnelov (NOU, 14:2020). Saker der det er høy konflikt, ønsker man å løse tidligere i forløpet og utenfor rettssystemet. I mange av disse sakene vil barnets behov for beskyttelse aktualiseres.

Mine informanter er opptatt av at barnehøring blir en rettighet. Dette foreslås også i nevnte NOU (14:2020). Noe av bakgrunnen for dette hos informantene er den avdekkende funksjonen en barnehøring kan ha, for å fange opp barn som ikke har det bra. Dette påpeker også Vis et al. (2011) og Strandbu et al. (2016). Barnehøring kan i denne typen saker fungere som nettopp en beskyttelse og ivaretagelse av barn i sårbare situasjoner.

Igjen ser man at gjennomføringen av barnehøringen blir avgjørende. Mekler har uansett en sentral rolle i møte med barnet for å kunne fange opp og ivareta barnet utfra dets individuelle situasjon. Videre må barn få forståelig og tydelig informasjon i forkant av barnehøringen. Hvilke spørsmål kommer de til å bli stilt for eksempel? Hvor mye kan barn bestemme? Hva skjer med informasjonen de gir til mekler? Dette kan løses på ulikt vis. Mekler kan informere gjennom skriftlig informasjon før barnehøringen, eller en grundig innledning med en tydelig ramme tidlig i samtalen. På den andre siden kan det være viktig at foreldrene forbereder barnet godt og da er man avhengig av at foreldrene også har fått grundig og nyttig informasjon, fortrinnsvis fra mekler. Det siste kan i så fall forutsette at foreldrene møter til mekling først, for å avklare barnehøring seg imellom og med mekler.

Mine informanter var videre opptatt av presentasjonen av sitt budskap til foreldrene. Den digitale veileder for barnehøring fra Bufdir sine sider legger til grunn at barn skal få anledning til å si sin mening til foreldrene selv i barnehøringen. Fordelene med dette er at det kan utgjøre en naturlig og selvfølkelig del av det å snakke sammen og eventuelt bedre kommunikasjon i familien. I og med det store spennet i saker som kommer inn til mekling, vil en individuell vurdering i hver sak sammen med barnet selv være fornuftig. Barnehøringsmodellen/Asker-Bærummodellen legger til grunn at barn skal være tilstede under presentasjonen, mens i BIM-modellen er det ikke lagt opp til det. Utfra temaene informasjon i forkant og presentasjon for foreldre, kan man si at BIM-modellen har ført til en bedre tilrettelegging av samtaler med barn. Dette bekrefter også Strandbu et al. (2019). Mine informanters barnehøringer foregikk i tidsintervallet 2012-2015, mens barnehøringene i studiene knyttet til HBIM-prosjektet er fra 2014, og her er størstedelen av datagrunnlaget barnehøringer gjennom BIM-modellen. Nylund (2019) mener at det BIM-modellen tilfører, er blant annet at barn og unge blir kalt inn til mekling sammen med foreldrene til første time, at barnets budskap blir tatt med inn på en gjennomarbeidet måte og at man rutinemessig kaller inn til en oppfølgingsamtale og slikt sett styrker barns rettighet til deltagelse. Om man legger den digitale veilederen fra Buf-dir (2020) til grunn, ser man at også her er flere av disse punktene ivaretatt og understreket, som god informasjon til barnet i forkant, at mekler bør gi råd til foreldre om hvordan de kan ta hensyn til barnets meninger og at mekler bør tilrettelegge for evalueringssamtaler. Det kan være grunn til å tro at noen av mine informanters opplevelser vil ha vært annerledes i dag, etter et skifte i metodikk.

Gjennomgående i denne studien er også diskusjonen rundt hva mandatet for barnehøringen skal være. Solberg (2010) slo fast at det lå en usikkerhet rundt mandat for barnehøring fra meklers side. Eikrem (2021) mener over ti år senere at barnehøringssamtalen kan se ut til å være «overbelastet» og at man må være bevisst på målsettingen for barnehøring.

I forslaget til ny barnelov (NOU, 14:2020) ligger barnesamtalen som en rettighet for barn i meklingsprosessen. En fare ved at alle barn skal ha barnehøring er at man flytter viktige funksjoner eller oppgaver fra barns naturlige støttespillere som foreldre, familie, slekt, skole og annet nettverk inn i den offentlige meklingsprosessen. Foreldre og andre som er betydningsfulle for barn er de som skal ivareta barna i deres hverdagsliv videre, og barnehøringen og meklerrollen bør balansere foreldredeltagelsen opp mot barns rettigheter, slik at foreldrene i best mulig grad kan ivareta disse funksjonene selv.

Grunnlaget for barnehøring og også barns medvirkning må forankres i flere hensyn enn at det er bra for barn å delta, som det juridiske og det at barnet er en kompetent og selvfølkelig aktør. Den terapeutiske dreiningen i meklings- og barnehøringsfeltet må balanseres mot de andre fordelene med barnehøringen, slik at den ikke får preg av å være en støttesamtale. Eikrem og Andenæs (2021) beskriver den terapeutiske effekten i sin artikkel. Om barnehøring kun er knyttet til møtet med en voksen som er empatisk og kompetent kan man stille spørsmål om det er det barnehøringen skal være. Funksjonene utover det rent understrekes, om ikke kan denne typen samtaler lett ivaretas av lærer, helsesykepleiere eller andre kompetente voksne rundt barnet, nettverk for øvrig, eller foreldrene selv. Barn i samlivsbrudd opplever noe som er statistisk vanlig, men som kan være krevende. Det er likevel viktig å skille ut normalreaksjoner opp mot de sakene der barn utvikler alvorlige psykiske vansker. Barnehøringens mandat bør slikt sett drøftes opp mot hjelpeapparatet for øvrig.

7.4 Videre forskning og metodediskusjon

Utviklingen i fag, - og praksisfeltet rundt meklings- og barnehøring vil i stor grad avhenge av de lovmessige endringene som er underveis. Meklingsordningen og inkluderingen av barn kan forsterkes gjennom satsingen på å behandle foreldrekonflikter i før-rettslige prosesser. Metodikken i barnehøring har utviklet seg og det forskes mye på gjennomføring i praksis, men det er fremdeles behov for mer kunnskap på dette området. En mulig utvikling man kan se for seg er at meklingsprosessen i større grad defineres som en prosess i form av familiesamtaler, i stedet for meklingsprosessen mellom foreldre. Flere studier og ytterligere metodeutvikling må til for eventuelt støtte denne utviklingen.

Anerkjennelsen av barn både i selve barnehøringen og prosessene i meklingsprosessen henger tett sammen med hvordan man tilrettelegger for medvirkning og barns deltagelse. Målet er nådd først når en slik tilrettelegging ikke lenger er nødvendig, men at barns deltagelse er en selvfølkelig og integrert del av meklingsprosessen. Utviklingen med at flere høykonfliktsaker skal løses i før-rettslige prosesser i meklingsprosessen, bør også følges av studier på effekt og metodikk, og ikke minst barns rett til medvirkning og ivaretagelse i dette.

Når det gjelder resultatene i denne studien er den gjort med få informanter, innen en kort tidsperiode flere år tilbake i tid. Om man har gjennomført den samme studien med flere informanter, spredt over en større tidsperiode, har man kanskje fått andre resultat. Resultatene samsvarer i stor grad med lignende forskning på feltet med noen nyanseforskjeller, noe som styrker troverdigheten av studien. Utvalget har få informanter, og bare jenter. Barnehøringsfeltet er i endring med tanke på metodikk, og kan variere mellom meklere med tanke på fagtilhørighet og kompetanse. Man må derfor

ha konteksten for disse barnehøringene som ble lagt til grunn i min studie i bakhodet når man leser resultatene. For ytterligere metodediskusjon henvises til metodekapittelet.

Referanseliste

- Ådnanes, M. Haugen, G.M., Jensberg, H., Rantalaiho, M., & Husum, T. L., (2011). *Evaluering av mekling etter ekteskapslov og barnelov*. Trondheim: SINTEF Teknologi og samfunn 2011. NTNU.
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/foreldre/mekling.pdf>
- Ask, H. og Kjeldsen, A. (2015). *Samtaler med barn*. (Rapport 2015:4). Folkehelseinstituttet.
<https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2015/samtaler-med-barn--rapport-20154-pdf>.
- Ballard, Holtzworth-Munroe, A., Applegate, A. G., D'Onofrio, B. M., & Bates, J. E. (2013). A Randomized Controlled Trial of Child-Informed Mediation. *Psychology, Public Policy, and Law*, 19(3), 271–281. <https://doi.org/10.1037/a0033274>
- Barlund, T. (2015). Barnets deltakelse i meklinger på familievernkontoret. *Kritisk juss*, 41, 264-86. Oslo: Universitetsforlaget. <https://doi.org/10.18261/ISSN2387-4546-2015-02-02>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2019). Årsrapport 2018. Hentet fra <https://www.bufdir.no/globalassets/documents/arsrapport-2018.pdf>. Lastet ned 02.02.2021.
- Barneloven (1981). Lov om barn og foreldre. LOVDATA.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>
- Barneombudet (2012). *Barnas stemme stilner i stormen*. En bedre prosess for barn som opplever samlivsbrudd. Oslo: Barneombudet.
<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnas-stemme-stilner-i-stormen.pdf>
- Birnbaum, R. (2009) *The Voice of the Child in Separation/Divorce Mediation and Other Alternative Dispute Resolution Processes: A Literature Review*. Canada.
- Birnbaum, R. and Saini, M. (2012) A Qualitative Synthesis of Children's Participation in July 2012 *Research on Social Work Practice* 22(4):400-409.
<https://doi.org/10.1177/1049731512442985>
- BLD (2018). Disponeringsbrev 2019. Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat).
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2016). Opptappingsplan for samtaler med barn i mekling. Styrking av foreldrenes kompetanse og barns involvering i saker som gjelder dem selv. (Internt notat).

Barne,- ungdoms- og familiedirektoratet. (2020, 10. januar). *Veileder for samtaler med barn*. https://www.bufdir.no/Familie/Fagstotte/veileder_samtaler_barn/om_veilederen/

Eikrem, T. og Andenæs, A. (2021). Barns deltagelse i skilsmissemekling. *Barn – forskning og barn og barndom*, vol 39, nr 2-3. DOI: <https://doi.org/10.5324/barn.v39i2-3.3790>

Emerson, M. and Britton, D. (2008). Involving Children In Family dispute resolution. Legalwise seminars, Brisbane Mediations. <https://emfl.com.au/wp-content/uploads/2016/11/Involving-Children-in-Family-Dispute-Resolution.f..pdf>

Emery, Robert E. (2003). Children's voices: Listening—And deciding—Is an adult responsibility. *Arizona Law Review*, 45, 621–627.

Forandringsfabrikken (2021). Ny barnelov. Råd fra barn 6-18 år om mekling og rettssak. https://forandringsfabrikken.no/wp-content/uploads/2021/04/Ny_barnelov.pdf

Forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven. (2006) (FOR-2006-12-18-1478). LOVDATA. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-18-1478>

Garrity, C.B. and Baris, M.A. (1994). *Caught in the middle: Protecting the children of highconflict divorce*. New York: Lexington

Goldson, J. (2006). "Hello, I'm a voice, let me talk". Child-inclusive mediation in family separation. *Families commission, innovative practice report*. 06(10).

Goldson, J., and Taylor, N. (2009). Child-inclusion in dispute resolution in the New Zealand Family court. *New Zealand Family Law Journal*. 6(7): p 201-209.

Grunnloven (1814). Kongeriket Noregs grunnlov §104. LOVDATA. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn/KAPITTEL_5#%C2%A7104

Haugen, G. M., Marples, R., James, A., & Rantalaiho, M. (2010). The Voice of the Child in Family Mediation: Norway and England, *The International Journal of Children's Rights*, 18(3), 313-333. doi: <https://doi.org/10.1163/157181810X494173>

Haugen, G., M., (2007). *Divorce and post-divorce family practice: the perspective of children and young people*. (Doktorgradsavhandling). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.

Haugen, G., og Rantalaiho, M., (2010). Barns rettigheter i mekling ved separasjon og samlivsbrudd. I Kjørholt, A., T., (red) *Barn som samfunnsborgere – til barns beste?* Universitetsforlaget, Oslo.

Haugen, G.M, Marples, R., James, A., & Rantalaiho, M. (2010). The Voice of the Child in Family Mediation: Norway and England. *The International journal of*

children's rights, 2010, Vol.18 (3), p.313-333. DOI:
<https://doi.org/10.1163/157181810X494173>

Honneth, A. (2008). *Kampen om anerkjennelse*. Pax, Oslo.

Honneth, A., (1995). *The struggle for recognition: The moral grammar of social conflicts*. Cambridge: The MIT Press.

Hoviosen, G., K., (2013). «Det er jo meg det gjelder» En kvalitativ studie av hvordan barn opplever sin deltakelse og medbestemmelse i foreldremekling. (Masteroppgave). Høgskolen i Oslo og Akershus. https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/10642/1833/Hoviosen_GretheKarin.pdf?sequence=2&isAllowed=y

James, A., & James, A. L. (2004). *Constructing Childhood: Theory, Policy and Social Practice*. Routledge Education Classic Edition. https://doi.org/10.1007/978-0-230-21427-9_5

James, Jenks, C., & Prout, A. (1998). *Theorizing childhood*. Polity Press.

[Johannessen, Asbjørn Tufte, Per Arne Christoffersen, Line](#) (2016). Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode. 5. utgave. Abstrakt forlag.

Kornør, H., Biedilæ, S., Axelsdottir, B., Andersen, A., Grasmo, M., & Hægland, G. (2016). *Barn i mekling. En systematisk oversikt om effekter av å involvere barn i meklingssamtalen*. Oslo: Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion Øst og Sør (RBUP)

Kaltenborn, K-F. (2001). Individualization, Family Transitions and Children's Agency. *Childhood: a global journal of child research. Conflict resolution quarterly*. 2001;8(4):463-498. doi:10.1177/0907568201008004004

Kjøs, P., & Universitetet i Oslo Psykologisk institutt. (2017). Obligatorisk foreldremekling i høykonfliktsaker: en kvalitativ studie. (Doktorgradsstudie). Vol. nr. 645. Universitetet i Oslo.

Kvale, S. og Brinkmann, S. (2018). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3.utgave). Gyldendal, Oslo

Lee, N. (2001). *Childhood and society: growing up in an age of uncertainty*. Buckingham: Open University Press. <https://doi.org/10.1017/s0047279402276928>

Mantle, G., & Critchley, A. (2004). Social Work and Child-centred Family Court Mediation. *The British Journal of Social Work*, 34(8), 1161-1172. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bch134>

McIntosh, J. (2000), Child-inclusive divorce mediation: Report on a qualitative research study. *Mediation Quarterly*, 18: 55-69. <https://doi.org/10.1002/crq.3890180106>

McIntosh, J. (2007). Child inclusion as a principle and as evidence-based practice : Applications to family law services and related sectors. *Australian Family Relationships Clearinghouse*, vol 1, 2007. <https://aifs.gov.au/cfca/publications/child-inclusion-principle-and-evidence-based-practice-applications-f>

McIntosh, J., Wells, Y., Smyth, B., and Long, C. (2008) Child-focused and child-inclusive divorce mediation: comparative outcomes from a prospective study of postseparation adjustment. In *Family court review*, Vol. 46 No. 1, January 2008 105–124. <https://doi.org/10.1111/j.1744-1617.2007.00186.x>

Menneskerettsloven (1999). Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett. LOVDATA. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30?q=menneskerettsloven>.

Moloney, L., & McIntosh, J. (2004). Child-Responsive Practices in Australian Family Law: Past Problems and Future Directions. *Journal of Family Studies*, 10(1), 71–86. <https://doi.org/10.5172/jfs.327.10.1.71>

Nordhelle, G. (2007). *Mekling – konfliktforståelse og konflikthåndtering*. Gyldendal, Oslo

NOU 2020:14. *Ny barnelov – Til barnets beste*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-14/id2788399/?ch=1>

Nylund, A. (2019). Children’s right to participate in decision-making in Norway: Paternalism and autonomy. I: Bendiksen, L., Haugli, T., Nylund, A. og Sigurdson, R., red. *Children’s Constitutional Rights in the Nordic Countries*. 2019. Brill|Nijhoff p. 391-422. <https://doi.org/10.1163/9789004382817>

Paulsen V, Wendelborg C, Riise A, Berg B, Tøssebro J, Caspersen JC. (2020) *Ettervern - en god overgang til voksenlivet?: Helhetlig oppfølging av ungdom med barnevernerfaring*. NTNU Samfunnsforskning AS; 2020. 224 p

Paulsen, Veronika. (2022) *Barn og unges medvirkning i barnevernet*. Gyldendal.

Raundalen, M., og Schultz, J. (2008). *Kan vi snakke med barn om alt? De vanskelige samtalene*. Pedagogisk forum.

Ribe-Anderssen, T. A., Stray, T. & Sandvold, Y. L. (2007). *Modell for høring av barn*. (Upublisert manuskript). Familievernkontoret for Asker og Bærum.

Rød, P. A., Ekeland, T. J., & Thuen, F. (2008). [Barns erfaringer med konfliktfylte samlivsbrudd: Problemforståelse og følelsesmessige reaksjoner](#). *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 45(5), 555–562.

<https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2008/05/barns-erfaringer-med-konfliktfylte-samlivsbrudd-problemforstaelse-og?redirected=1>

Rød, P.A. (2010). Barns deltagelse i mekling og samværsaker. *Fokus på familien*. 2: p.115-134. <https://doi.org/10.18261/ISSN0807-7487-2010-02-03>

Rodríguez-Domínguez, C. & Roustan, M. (2015). The inclusion of / focus on children in family mediation: A review of studies and future proposals. *Papeles del Psicólogo*. 36. 198-206.

Rudd, B. & Ogle, R. & Holtzworth-Munroe, A. & Applegate, A. & D'Onofrio, B. (2015). Child-Informed Mediation Study Follow Up: Comparing the Frequency of Re-litigation Following Different Types of Family Mediation. *Psychology Public Policy and Law*. DOI: 10.1037/law0000046.

Saposnek, D. T. (2004). Working with children in mediation. In Folberg, J., Milne, A., and Salem, P., (Eds.) *Divorce and Family Mediation: Models, Techniques and Applications*. (pp. 155-179). Guilford Press. New York.

Saywitz, K., Camparo, L. B., & Romanoff, A. (2010). Interviewing children in custody cases: Implications of research and policy for practice. *Behavioral Sciences & the Law*, 28(4), 542–562. <https://doi.org/10.1002/bsl.945>

Schibbye Løvlie, A. L., (2009). *Relasjoner. Et dialektisk perspektiv på eksistensiell og dynamisk psykoterapi*. Universitetsforlaget, Oslo.

Schibbye, A.L., og Løvlie, E., (2017). *Du og barnet. Om å skape gode relasjoner med barn*. Universitetsforlaget. Oslo.

Skauge, B., Skårstad, A., and Marthinsen, E. (2021). The What, Why and How of Child Participation—A Review of the Conceptualization of “Child Participation” in Child Welfare. *Social Sciences* 10: 54. <https://doi.org/10.3390/socsci10020054>

Skifjell, B. J. (2017). Hva med meg da? *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, Vol 55, nummer 8, 2017, side 735-740.

Skivenes, M., & Strandbu, A. (2006). A Child Perspective and Children's Participation. *Children, Youth and Environments*. 16. 10-27.

Solberg, S. S. (2010). *Å samtale med barn ved mekling - kunsthåndverk med mange dimensjoner*. Masteroppgave. Det medisinske fakultet, Barn og unges psykiske helse, NTNU

Starks, H., & Brown Trinidad, S. (2007). Choose your method: A comparison of phenomenology, discourse analysis, and grounded theory. *Qualitative health research*, 17(10), 1372-1380. <https://doi.org/10.1177/1049732307307031>

Statistisk sentralbyrå (2022, 13.05.). Familievern.
<https://www.ssb.no/statbank/table/10937>.

Størksen, I. (2007). Barn, unge og foreldrenes samlivsbrudd. I G.H. Helskog & K.T. Lærum (red.) *Fortsatt foreldre*. (s. 67-73). Modum Bad: Samlivssenteret.

Strandbu, A., Thørnblad, R. og Salamonsen, A. (2020) Hvordan kan vi forstå barns tilfredshet med egen involvering i foreldremekling? *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, Vol. 18(1), s. 60–78l. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2020-01-04>

Strandbu, A., Thørnblad, R., og Handegård, B., (2016). [Involvering av barn i mekling](https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2016-04-04). *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*. 04/2016 (v14) s. 360-385. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2016-04-04>

Strandbu, A., Langeland, R., Thørnblad, R., og Flåm, A.M. (2019). [Høring av barn i meklingsprosessen – en utforsking av meklernes dilemmaer](https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2019-04-06). *Fokus på familien* nr. 4 2019 vol 47. <https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2019-04-06>

Strandbu, A., Thørnblad, R. (2015) Hva står på spill? Barns deltakelse og budskap i mekling, *Fokus på familien* Vol. 43(4), s. 271–291. <https://doi.org/10.18261/ISSN0807-7487-2015-04-02>

Strandmark, M. (2015). Method development at Nordic School of Public Health NHV: Phenomenology and Grounded Theory. *Scandinavian Journal of Public Health*, 43(16 Suppl), 61–65. <https://doi.org/10.1177/1403494814568598>

Thørnblad, R., Strandbu, A., og Salamonsen, A., (2019) Hvordan påvirker barns deltakelse foreldremekling? Barns deltakelse som mål og middel. *Barn* Volum 37 (2).s 67 - 80.s <https://doi.org/10.5324/barn.v37i2.3087>.

Tjersland, O. A., og Gulbrandsen, W. (2017). Forskingen på obligatorisk mekling ved samlivsbrudd: et fremoverrettet tilbakeblikk. *Fokus på familien* Årg. 45, nr. 1. <https://doi.org/10.18261/issn.0807-7487-2017-01-02>

Tjersland, O.A., og Gulbrandsen, W. (2010): Mekling ved samlivsbrudd: oversikt over modeller og ideologi. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, Vol 47, nummer 8, 2010, side 692-700.

Tracy, S. J. (2010). Qualitative Quality: Eight "Big-Tent" Criteria for Excellent Qualitative Research. *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837–851. <https://doi.org/10.1177/107780041038312>

Ulvik, Oddbjørg (2009). Barns rett til deltakelse – teoretiske og praktiske utfordringer i profesjonelle hjelperes samarbeid med barn. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, Vol 46, nummer 12, 2009, side 1148-1154.

UN (2009) UN Committee on the rights of the Child (CRC), *General comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard*. 20 July 2009, CRC/C/GC/12, Tilgjengelig fra: <https://www.refword.org/docid/4ae562c52.html>

Vis, S., Strandbu, A., Holtan, A., & Thomas, N. (2011). Participation and health - a research review of child participation in planning and decision-making. *Child & Family Social Work*, 16(3), 325–335. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2010.00743.x>

Warshak, R. A. (2003). Payoffs and pitfalls of listening to children. *Family Relations*, 52, 373–384. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2003.00373.x>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Vedlegg 2: Godkjenning NSD

Vedlegg 3: Informasjonsskriv

Vedlegg 4: Informasjonsskriv kortversjon

Vedlegg 1

INTERVJUGUIDE

Bakgrunnsspørsmål

Alder

Bor du hjemme- flyttet hjemmefra?

Om barnehøringen

Hvor?

Når?

En eller flere ganger?

Alene eller med søsken?

Forberedelse til høringen

Husker du hva du visste før høringen? Hvilken informasjon fikk du? Fra foreldre? Fra meklere/familievernkontor? Hva snakket foreldrene med deg om før høringen?

Hva tenkte du om å skulle høres i saken?

- Grudde du deg? Var det noen som presset deg til å delta? Eller forsøkte å forhindre deg i å delta?

Høringen

Hvem var med?

Hvor mange meklere?

Husker du hva som var tema? Er det noen spørsmål du husker spesielt godt?

Hva du var opptatt av å fortelle? Var det noe du valgte å ikke fortelle? Og hvorfor?

Hva ble «hovedbudskapet» i høringen – altså essensen i det du sa?

Følte du du fikk sagt det du ønsket? Opplevde du at mekleren hørte på deg og forsto hva du mente?

Om jeg var flue på veggen i barnehøringen – hva tror du jeg ville sett da? For eksempel En redd gutt? En avslappet gutt? Utålmodig, rastløs?

Etter barnehøringen – presentasjonen til foreldre og eventuell oppfølging

Hvordan ble innholdet i høringen presentert for foreldrene dine?

Var du sammen med foreldrene dine når innholdet ble presentert?

Hvordan opplevde du det at foreldrene dine skulle få presentert det du hadde sagt?

Hvilken opplevelse satt du igjen med etterpå?

Husker du om foreldrene snakket med deg om innholdet i høringen etterpå?

Ble budskapet/ønskene dine tatt hensyn til? Evt ja, på hvilken måte?

Var det noe du savnet?

Hadde du oppfølgingsamtaler?

Nå når du ser tilbake på barnehøringen;

Er det noe du tenker burde vært annerledes?

Opplever du at dine rettigheter knyttet å bli hørt som barn/ungdom godt ivaretatt?

Ble du godt emosjonelt ivaretatt?

Tenker du nå i etterkant at barnehøringen hadde en innvirkning og at ønskene dine ble tatt hensyn til?

Om ikke – hvordan var det for deg?

Ja; hvordan var det for deg?

Hva var det viktigste du satt igjen med etter barnehøringen? Var det viktig for deg å sette ord på hvordan du følte det? Opplevde du at situasjonen din ble mer forståelig eller ga mer mening i etterkant av barnehøringen? Fikk du viktig informasjon du ikke visste fra før?

Har du noen råd til meklere som gjennomfører barnehøringer?

Vil du anbefale barnehøring for andre barn og ungdom? Burde barnehøring bli obligatorisk for eksempel?

Er det noe du tenker på nå i etterkant som du ikke forsto når du var yngre?

Åpent spørsmål til slutt: noe viktig jeg ikke har spurt om?

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

Vurdering

Referansenummer

322165

Prosjekttittel

Barnebøring

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for media og helsevitenskap (MH) / Institutt for psykisk helse

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Veronica Paulsen, veronika.paulsen@sumforsk.no, tlf: 97073357

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjonen, student

Peggy Marit Krogh, peggymk@stud.ntnu.no, tlf: 46647478

Prosjektperiode

15.01.2021 - 25.07.2022

Vurdering (1)

12.04.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 12.04.2021 samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/tylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 25.07.2022.

LØVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er

at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vil du delta i forskningsprosjektet

Barnehøring – slik barn opplevde det?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan barnehøring var for deg. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Jeg ønsker å snakke med ungdom og unge voksne over 18 år, som hadde barnehøring som barn for å finne ut hvordan de opplevde det. Jeg kommer til å stille spørsmål om hvordan man opplevde høringen, og om det barna fortalte ble tatt hensyn til.

Dette er en masteroppgave ved NTNU.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU, institutt for psykisk helse er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du har fått denne forespørselen fordi du hadde barnehøring som barn eller ungdom, og jeg ønsker å høre om denne erfaringen, og du har blitt kontaktet av familievernkontoret eller den meklere som gjennomførte barnehøringen, eller du har svart på en annonse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Om du velger å delta, vil jeg gjerne intervju deg. Dette tar mellom en halv time og en time. Jeg har spørsmål på forhånd, og vil ta lydopptak av intervjuet som jeg finskriver etterpå.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke

samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra svarene dine. Intervjuet tar jeg på en opptaker fra NTNU, det slettes etter jeg har skrevet det ned og det lagres kryptert på forskningsserveren, på et område bare jeg har tilgang.

- Peggy Marit Krogh gjennomfører intervjuene og behandler data og kan kontaktes om du ønsker å trekke deg fra prosjektet og/eller få slettet opplysninger om deg.
- Veronica Paulsen og Gro Ulseth er veiledere, og kan også kontaktes for spørsmål om dette.

Du vil ikke kunne gjenkjennes for andre utfra masteroppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er mai 2022. Intervjuene slettes etter masteroppgaven er godkjent.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Prosektansvarlig: NTNU, Institutt for psykisk helse

Prosjektleder: Veronica Paulsen (veronika.paulsen@samforsk.no)

Personvernombud: Thomas Helgesen (thomas.helgesen@ntnu.no)

Student: Peggy Marit Krogh, peggymk@stud.ntnu.no, telefon 466 47478.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Veronica Paulsen

Student
Peggy Marit Krogh

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Barnehøring – slik barn opplevde det, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4

Hei!

Jeg er en masterstudent ved NTNU, og ønsker å undersøke hvordan barn og unge opplevde det å være med i en barnehøring. En barnehøring er at en mekler snakker med barna eller ungdommen i familien om det å ha foreldre som bor hver for seg, og gir den unge mulighet til å si sin mening ift blant annet samvær.

Vedlagt følger et informasjonsskriv, der alt om prosjektet og personvern hensyn er tatt med.

Jeg kan gjennomføre intervju digitalt eller komme å møte deg om det passer bedre. Intervjuet tar kanskje en time, og for deltagelsen vil du få en godtgjørelse på 500,-.

Håper dette er interessant for deg!

Ta kontakt på 466 47478 (telefon/sms), eller mail peggymk@stud.ntnu.no – eller snap peggymarit.

Håper å høre fra deg!

Mvh Peggy Marit Krogh

